

MOLITVENI DAR SVETEMU OČETU KO BO OBISKAL SLOVENIJO

Molitvena akcija „Rožni venec za vsakega prebivalca Slovenije in za vse Slovence po svetu“ v času priprave na papežev obisk. Rožni venec lahko namenimo za določeno osebo, lahko pa molimo na splošno; lahko molimo zasebno, v družini, v cerkvi ... Če zmolimo vsak dan desetko, je v petih dneh cel rožni venec. Zapisujemo rožne vence, zmoljene v okviru te akcije, da bomo lahko sporočali njih število do 1. maja 1996 Pripravljalnemu odboru za papežev obisk.

OČE, POTRDI NAS V VERI!

duhovno

ZIVLJENJE

„Marija. pomagaj nam sleherni čas!“ je bilo geslo letošnje obletnice Slomškovega doma v nedeljo 17. septembra 1995.

Ljubljana, 16. julija 1995. Po zlati maši ljubljanskega pomožnega škofa Jožefa Kvasa. Na desno: Nadškof dr. A. Šuštar, zlatomašnik mariborski škof dr. Franc Kramberger, srebrnomašnik, pomožni škof Alojz Uran in koprski škof Metod Pirih. Foto: M. Šušteršič

Ob 50-letnice nastanka begunske podobe Marije Pomagaj iz Lienza je v Slomškovem domu sodeloval na slovesnosti tudi SPZ Gallus pod vodstvom dirigentke Anke Savelli Gaserjeve.

Foto: M. Šušteršič

Foto: Jože DOBOVŠEK

ŠKOF ROŽMAN — ODLIČNIK ZGODOVINE

BOŽIDAR FINK

Komunistični režim, ki je na Slovenskem zavladal z revolucionarnim nasiljem, je do svojega konca vsiljeval ponaredek zgodovine, tako da še zdaj dokaj ljudi ne more spremeniti prepričanje o dogodkih in osebah tistih časov. Ponavljajo ustaljene fraze o narodno-osvobodilnem boju, kolaboraciji, izdajstvu, prisegi in drugem. Celo pri nekaterih straneh, od katerih bi bilo pričakovati več jasnosti in nepristranosti, kdaj preseneti izjava, ki kaže na staro vsiljeno miselnost.

Med osebnostmi, ki so v času revolucije imele pomembno vlogo in katerih imena imajo v splošni slovenski javnosti vsaj dvomljivo oznako, je škof Gregorij Rožman. Proti njemu je komunistični režim uprizoril avgusta 1946 kazenski proces, na katerem je bil v odsotnosti obsojen na

prisilno delo za dobo 18 let s stranskimi kaznimi.

Točke obtožbe so se po vsebini načrtno razširjale, tako da so prešle v prepričanje javnosti. Za njihovo zavračanje pa ni bilo nobene možnosti. Škof je lahko zavrnil obtožbe samo pred papežem, ne pa pred komunističnim sodiščem in domačo javnostjo.

Po obsodbi je škof Rožman poslal papežu dopis, v katerem ga je seznanil s točkami obtožnice in s svojimi zavrnitvami. Nekatero od tedanjih obtožb so še zdaj v zraku, zato je primerno, da se javnost seznanja s škofovimi pojasnili.

Med očitki škofu Rožmanu je ta, da je 3. maja 1943 poslal Mussoliniju zahvalni in vdanostni brzojav. Na ta očitek škof odgovarja naslednje:

„Kar zadeva brzojav na Mussolinija, ugotavljam naslednje:

1. Besedila, kakor je bilo objavljeno v časopisju in kakor ga navaja obtožnica, jaz nisem sestavil.

2. Od mene sestavljeno besedilo je bilo izročeno visokemu komisarju, da ga pošlje dalje. Ker pa ta mojega besedila ni hotel poslati naprej in si ga tudi ni upal — kakor so mi pozneje zatrjevali —, so na visokem komisarjatu sestavili drugo besedilo, tako vdanostno in klečeplazno, kakor bi ga jaz nikoli in pod nobenimi okolnostmi ne bil naredil.

3. Moje izvirno besedilo je vsebovalo dve misli: a) priznanje dejstev, da sta v delu škofije, zasedenem od Italije, zagotovljena svoboda vere in ljudski jezik; b) zahteva, da se v avtonomijo Ljubljanske province vključi-

jo tudi ostale slovenske pokrajine, ki so pod vrhovnim italijanskim vodstvom.

4. Inkriminirano brzojavko sem smatral kot nekaj indirekten protest zoper ravnanje nacistov v ostalem delu škofije, kjer sta bila zaradi izгона duhovnikov in prepovedi slovenskega jezika svoboda vere in jezika popolnoma zatrti.“

Obtožnica je pred komunističnim sodiščem očitala škofu, da je bil ustanovitelj, voditelj in propagator vaških straž, da je naročal duhovnikom, naj dejavno podpirajo vaške straže (primer kurata Jakoba Mavca), da je zaradi boja proti partizanom obiskoval italijanskega generala Robottija in Gambaro in da je interveniral za odpust tistih internirancev, ki so bili pripravljeni vstopiti v vaške straže. Škofov odgovor je jasen:

„Jaz nisem ustanovil oboroženih vaških straž, nisem bil pri ustanovitvi nič udeležen, nisem nikdar izdal kake naloge ali kakega povelja in nikdar delal kake propagande zanje, torej ne morem biti odgovoren za zločine, ki naj bi jih bili člani vaških straž ali MVAC zagrešili.

Da bi bili duhovniki dobivali od mene navodila za ustanavljanje oboroženih edinic ali celo ukaze za rekrutiranje, je popolnoma neresnično in se tudi ni moglo dokazati. Izjava medtem umorjenega kaplana Jakoba Mavca, da je bil s škofovim dekretom postavljen za kaplana (kurata) pri eni od edinic MVAC, dokazuje samo to, kar je po cerkvenem pravu po sebi umevno, da ne more biti noben duhovnik postavljen za vojaškega kaplana brez škofovega pooblastila.

Posvetovanj s katerim koli italijanskim generalom ali poveljnikom o borbi zoper narodnoosvobodilno fronto nisem nikoli imel. Ta trditev ni bila dokazana in se tudi nikakor ne more dokazati.

Intervencij za odpust tistih, ki so bili pripravljeni vstopiti v MVAC ali v vaško stražo, nisem nikoli vršil. Omenjeno trditev obtožnice naj bi dokazovala neka dopisnica interniranca Karla Avguština pozimi leta 1942. Zadeva je bila naslednja: Prejel sem dopisnico iz Gonarsa z naslovom: Njegovi Svetosti, ki se je v besedilu ponovno do odvratnosti ponavlja. Vsebina dopisnice je bila pretirano ponižna prošnja za intervencijo za odpust. Prošilec je navajal kot vzrok svojo najvdanejšo željo, da bi se v imenu božjem boril v MVAC zoper komuniste. Tako sem spoznal, da predstavlja ta karta najbrž past zame, da bi bil tu dokaz, kako škof intervenira samo za tiste, ki pristopajo v MVAC. Iz pretiranega naslova, kakor bi ga noben katoličan v škofiji ne uporabljal, se je moglo tudi sklepati, da si je nekdo dovolil šalo. Zato sem tudi po pravici dvomil, če neki Karel Avguštin sploh obstaja. Raztrgal sem karto in jo uničil. Od kod ima sodišče to karto? Moral je biti že v taborišču narejen duplikat, da bi se mogel pri priložnosti uporabiti zoper škofa. Sodišče trdi, da sem dne 2. marca 1942 za dopisnika te karte interveniral. Če je bil imenovan odpuščen, čisto gotovo ni bil na mojo intervencijo. Vse dokazovanje se torej razblini v nič.“

Na trditev obtožbe, da je po Rösenerjevi izpovedi odobril besedilo zaprisege domobrancev in z udeležbo pri zaprisegi in paradi pokazal, da je sporazumen z nacistično politiko, škof pojasnjuje:

„1. Pred zaprisego slovenskih domobrancev in policije dne 20. aprila 1944 sem na prošnjo oficirjev in moštva daroval na Stadionu tiho mašo, pri kateri ni bil navzoč noben nemški vojak. Rösener in drugi gostje so prišli šele po maši. Bil sem sicer povabljen k častnim gostom na rezerviranem prostoru, a sem povabilo odklonil. Po maši sem ostal na slavnostni tribuni Stadiona, kjer je bil postavljen oltar —, sam s svojim kaplanom —, dokler ni bila pospravljena mašna obleka z drugim priborom, kar sem potem vzel s seboj. Med tem je imel Rösener svoj nagovor in komandant Krener je bral besedilo prisega. Ko je bila prtljaga spravljena v moj avto, sem se odpeljal, ne da bi se bil od koga poslovil. Mašo sem opravil zato, ker je bilo moštvo iz moje škofije in dotlej še niso imeli dodeljenih svojih lastnih kaplanov.

2. Ko sem bil naprošen, naj pred zaprisego opravim mašo, sem si dal najprej predložiti besedilo zaprisege, da bi se prepričal, če ne bodo slovenski domobranci zapriseženi na Hitlerja. Če bi bilo to v načrtu, bi maše ne bil opravil. Besedila zaprisege formalno nisem potrdil.

3. Besed, ki jih je iznesel Rösener, nisem govoril. Ob priliki druge zaprisege sem se odzval le povabilu k defileju po zaprisegi. Ko me je Rösener pozdravil, sem mu rekel, da sem prišel z namenom, da bi videl domobrance. Zavedal sem se, kaj je nacistična politika naredila proti Cerkvi in duhovnikom. Nacistična politika je na stotine duhovnikov zaprla in izgnala, je prepovedala ljudski jezik celo v cerkvi pri

molitvi in petju, je odstranila verouk in verske znake iz vseh šol, zaplenila vse cerkveno premoženje, med tem vse posestvo škofije in verskega zaklada, škofijsko gimnazijo in semenišče z vsem inventarjem, knjižnicami in učnimi pripomočki, je pobrala osebno imovino pregnanih duhovnikov itd. In k vsemu temu naj bi se bil škof izjavil, da je z nemško nacistično politiko sporazumen! Kdo bi mogel kaj takega verjeti? Škof te roparske politike ni odobral, marveč je ponovno proti njej protestiral, tako direktno na naslov nemških oblasti, kakor hitro se je odprla poštna zveza z nemško cono, pa tudi prek Svete stolice.“

Obtožnica je tudi zatrjevala, da so škof in duhovniki izrabljali versko občutje ljudstva za boj zoper osvobodilno gibanje, ki da ni napadalo religije. Svoje ravnanje škof utemeljuje z naslednjim:

„Prevod je treba razlikovati med ideološkim duhovnim bojem zoper brezbožni komunizem in med oboroženim silobranom ljudstva zoper komunistično revolucijo, ki se je skrivala pod plaščem OF. Ideološko pobijanje zmot komunizma se v Sloveniji ni začelo šele z nastopom osvobodilnega gibanja, marveč je trajalo že od prvega pojava komunistične propagande. Intenzivnejši pa je postal ta boj, ko je izšla enciklika o brezbožnem komunizmu „Divinis Redemptoris“.

Ta duhovni boj je bil po svojem bistvu verski boj, ker hoče brezboštvo, ki je bistveni del komunistične ideologije, vsako religijo, posebno še krščanstvo, uničiti. Ker je slovenski narod katoliški in po svoji pretežni večini globoko veren, je upravičeno gledal v komunizmu grozečo nevarnost za svojo vero, posebno še za versko vzgojo svoje mladine.

Nekaj drugega je oborožen silobran ljudstva zoper poskuse komunistične revolucije. Ta silobran je nastal šele v letu 1942, ko so komunistično vodeni partizani poskušali vedno bolj ustrahovati z umori in ropi dele bivalstva, ki so bili razporejeni proti brezbožnemu komunizmu, ter spravljati s poti vodilne osebnosti ideološkega boja zoper komunizem (imenovali so jih „reakcionarje“). Šele potem, ko so komunisti kot vodilna plast Osvobodilne fronte začeli uporabljati orožje zoper lastne protikomunistično usmerjene rojake, je tudi ta del ljudstva zgrabil za orožje, da si zavaruje svoje življenje in imetje. To je zgodovinsko dejstvo!

Duhovniki so po svoji verski stanovski dolžnosti učili in svarili ljudstvo na temelju krščanskega verskega in nramnega nauka pred verskimi nevarnostmi brezbožnega komunizma, zato so jim komunisti očitali, da so reakcionarji in ljudski izdajalci in zato so bili obsojeni, čeprav so se komunisti trudili, da bi jim naprtili še kak drug zločin zoper osvobodilno gibanje.“

To so le nekateri primeri iz obtožnice proti škofu Rožmanu. Njegov odgovor nanje je poučenim po vsebini znan ali bi to moral biti. Vendar škof v slovenskem osredju, niti med svojimi, še ni sprejet tako, da bi se mu priznavala čast osebnosti, zaslužne za Cerkev in domovino. Pravičnost terja, da ga tudi uradna javnost, državna in cerkvena, prišteje k odličnikom zgodovine. ●

DR. VALENTIN MERŠOL

FRANCE PERNIŠEK

(2)

Major Barre je dr. Meršolu v nedeljo 3. junija 1945 naročil, naj bo prihodnji dan, 4. junija, gotovo v taborišču, ker obiše taborišče neka visoka osebnost.

4. junija 1945 okrog 11. ure mi je major Barre sporočil, da pride okrog 12. ure v taborišče feldmaršal Alexander. Naj bo kje blizu, da bo na razpolago, ker bo najbrž želel z njim govoriti. Naj mirno odgovarja na vprašanja, zraven pa pove želje beguncev. Možno imel več časa, da bi sestavil kako pisano spomenico ali da bi se posvetoval, kaj naj pove. V mislih si je sestavil važnejše točke.

Pripeljalo se je kakih 6 avtomobilov z oficirji. Na tretjem se je pripeljal feldmaršal viscount Harold Alexander, šef komandant sredozemske operativne cone. Pristopil k majorju Barreju, ki mu je raportiral in nato predstavil svojo skupino. Nato je feldmaršal okrog 20 minut govoril z dr. Meršolom. Bil je izredno ljubezniv. Kakor je doktor mogel naknadno sklepati, je prišel s posebnim namenom, da bi govoril z dr. Meršolom kot zastopnikom slovenskih beguncev.

Moral je biti že precej informiran o nas in o naših težavah. Doktor je imel vtis, da želi, da mu sam pove, kaj nas teži in kaj želimo, zato je kar začel govoriti približno sledeče: „Jaz sem dr. Valentin Meršol, slovenski zdravnik, a ne politik. Služil sem v prvi svetovni vojni 18 mesecev pod angleškim poveljstvom. Kot zastopnik slovenskih beguncev vas sedaj prosim za vašo dobrohotno zaščito in pomoč za Slovence, ki so prišli preko Karavank, ker so antikomunisti, kakor tudi za ostale jugoslovanske begunce. Posebno pa vas prosim, da blagovolite odrediti, da slovenski in drugi jugoslovanski civilni in vojaški begunci ne bodo vrnjeni v Jugoslavijo, ker bi bili tam zaprti, mučeni ali celo ubiti. Na podlagi informacij, prejetih od oseb, ki so ubežale, vemo, da je mnogo slovenskih domobrancev, ki so bili v teku zadnjega tedna vrnjeni v Jugoslavijo, bilo mučenih in ubitih brez kakršnegakoli predhodnega sodnega postopka ali sodbe. Ti domobranci se niso nikdar borili proti zaveznikom, nasprotno, oni so reševali zavezniške pi-

lote in pomagali zaveznikom, kjerkoli so mogli. Borili so se samo proti komunistom, ki so se v Sloveniji in drugih delih Jugoslavije obnašali kot roparji in morilci.“

Na te besede je feldmaršal Alexander vprašal: „Odkod vi veste, da so vaši vojaki bili ubiti?“

Dr. Meršol mu je odgovoril: „Obveščeni smo po osebah, ki so ubežale, se vrnile preko gor in podale izjavo.“

Dalje ga je feldmaršal vprašal: „Odkod pa ste prišli?“

Dr. Meršol je feldmaršalu pokazal zemljevid Slovenije, mesta in vasi Gorenjske, Kranj, Tržič, Ljubelj in cesto preko Karavank do Vetrinja. Na feldmaršalovo vprašanje, odkod je dr. Meršol, mu je pokazal mesto Radovljico, kjer je bil rojen.

Maršal ga je vprašal: „Kaj je večina beguncev po poklicu?“

Odgovoril mu je: „Večina beguncev so slovenski kmetje, ki so ubežali iz strahu pred komunističnimi morilci.“

Nato pa je dr. Meršol nadaljeval in feldmaršal ga je pazljivo in z zanimanjem poslušal: „Zahvaljujem se vam, g. feldmaršal, in drugim angleškim oblastem

za vso pomoč in podporo do danes. Mi vas prosimo za azil, zaščito in pomoč tudi v bodoče. Prosim, pustite nas tu v Vetrinju, ne pošljite nas nazaj v Jugoslavijo, ker bi za mnoge med nami pomenilo mučenje in smrt.“

Feldmaršal je nato rekel: „Kar se mene tiče, vi lahko ostanete tu v Vetrinju. Bodite prepričani, da bomo vam in vašim ljudem pomagali.“

Dr. Meršol se je feldmaršalu pristrčno zahvalil za obljubo in pomoč. Nato je feldmaršal stisnil roko njemu, majorju Barreju in obema sestrama angleškega Rdečega križa, se usedel v avto in se odpeljal dalje po taborišču, da si ga ogleda. Z njim se je odpeljal tudi major Barre, ki mu je razkazoval taborišče.

Med pogovorom je neki angleški oficir oba fotografiral. Po odhodu feldmaršalovega avtomobila je privozil drugi avto, ki se je ustavil. Izstopil je adjutant feldmaršala, ki si je zapisal dr. Meršolovo ime in osebne podatke, ter se nato odpeljal.

Feldmaršal si je ogledal taborišče in naročil, da se morajo naše stanovanjske razmere izboljšati. Bil je zelo zadovoljen s čistočo taborišča kljub sicer neugodnim razmeram. Odpeljal se je na drugem koncu taborišča.

Pozneje so dr. Meršolu major Barre, obe sestri angleškega Rdečega križa miss Balding in miss Philips čestitali, da je dobro govoril in da so zaenkrat begunci rešeni, ker bodo angleške oblasti gotovo izpolnile, kar je feldmaršal obljubil.

Istega dne, 4. junija 1945, ob sedmi uri zvečer je komandant vojaškega taborišča lt. Ames dobil nujno povelje s sledečim besedilom:

NOV ARMADNI POSTOPEK GLEDE JUGOSLOVANOV VELJAVEN V BODOČE:

1. Noben Jugoslovčan ne bo vrnjen v Jugoslavijo ali izroččen jugoslovanskim četam proti svoji volji.

2. Jugoslovani, ki so se borili proti Titu, se bodo smatrali kot osebe, ki so se predale, ter bodo poslani v vetrinjsko taborišče na razpoloženje v pričakovanju nadaljnjih navodil.

3. Vse te osebe se bodo smatrale kot

preseljene osebe in bodo končno napotene v Italijo.

4. Nobene izpraznitve vetrinjskega taborišča.

Ta odredba feldmaršala je ne samo v polni meri potrdila odločitev, ki jo je sporočil major Johnson 31. maja 1945, da civilisti ne bodo poslani proti njihovi volji v Jugoslavijo, ampak je tudi pomenila rešitev Jugoslovanov, ki so se borili proti Titu. Nanašala se je ne samo na Slovence, ampak na vse Jugoslovane, torej tudi na Hrvate in Srbe, ki so bili s to odredbo rešeni nasilne vrnitve.

Že sam naslov je značilen: „Nov armadni postopek“. S tem se potrjuje, da je prej obstajalo drugačno postopanje z Jugoslovani: nasilno vračanje.

Da je bila odredba dana v zvezi z razgovorom feldmaršala Alexandra z dr. Meršolom, sledi še posebno iz 4. točke, ki govori, da se Vetrinjsko taborišče ne bo izpraznilo. Dr. Meršol je namreč poleg drugega prosil za to odredbo iz razloga,

ker so slovenski begunci bili takrat zelo vznemirjeni in Angležem niso verjeli, takó da bi se ob morebitni odredbi, da se mora Vetrinjsko taborišče izprazniti, velika večina beguncev razbežala iz strahu, da je preselitev samo pretveza, v resnici pa bi nas Angleži izročili komunistom. Na tak pobeg smo bili pripravljene tudi že 31. maja in smo se pomirili in ostali v Vetrinju šele potem, ko je dr. Meršol prinesel rešilno novico z angleškega poveljstva v Celovcu.

Dr. Meršol je bil mož globoke, trdne in žive vere, ves Bogu in božji volji predan, poln trdnega, nepremakljivega zaupanja v božjo previdnost in poln ljubezni do Boga in po njej in z njo poln ljubezni do bližnjega. Kaj vse je ta človek storil za svoje rojake! Moč je črpal iz zakramentalnega življenja!

Bil je vzoren družinski oče. Z ženo, gospo Milko, sta bila vzoren zakonski par. Gospa visoko izobražena žena z znanjem jezikov, s širokim kulturnim obzorjem, kakor mož tudi ona požrtvovalno delavna

za begunsko slovensko družino; otroci trije fantje odlično vzgojeni, izredno nardarjeni, vestni in pridni. Njegova družina je bila med revno oblečenimi v taborišču. Pa sta imela oba dovolj priložnosti in ponudb, tako od strani taboriščnega direktorja in njegovih pomočnikov kakor od strani naše organizirane dobrotelnosti za boljše preživljanje. Vse sta odklonila in živela kakor ostali begunci. Vtem pogledu sta bila resnično vzorna človeka in kristjana. In taki so bili tudi njuni otroci.

Ko se je začelo izseljevanje s polno paro, je bila doktorjeva pridnost neomejena. On je vodil in izvrševal vse zdravniške preiskave, neizmerno vesel, ko je dobil v roke uraden dokument, da Argentina sprejme vse slo-

venske begunce, ki se žele v Argentini nastaniti, tudi invalide.

Sam je z družino med poslednjimi odšel iz taborišča v ZDA, kjer je videl rešitev za svoj poklic in dostojno preskrbo in vzgojo svojih otrok.

Leta 1949 se je z družino preselil v Združene države in se naselil v Clevelandu, kjer je moral opraviti poseben državni zdravniški izpit, nakar je odprl privatno zdravniško prakso na St. Clair Ave. Bil je zdravnik tudi v mestni bolnišnici in član mnogih ameriških zdravniških društev. Ob 50-letnici zdravniške prakse je dobil nagrado clevelandske zdravniške akademije.

V Clevelandu mu je že pred leti umrla ljubljena žena. Ostala je za njo zgledna družina visoko izobraženih otrok, od katerih sta dva sinova priznana zdravnika: dr. Valentin je ugleden zdravnik v Clevelandu, dr. Jožko tudi zdravnik v bližini Clevelanda in dr. Stanko, ki živi v Kaliforniji, se je posvetil tehnologiji in medicini v zračnem prostoru; hčerka Ivanka je bila znanstveno vodilno zaposlena v raziskovanju biokemije, pa je tudi že umrla.

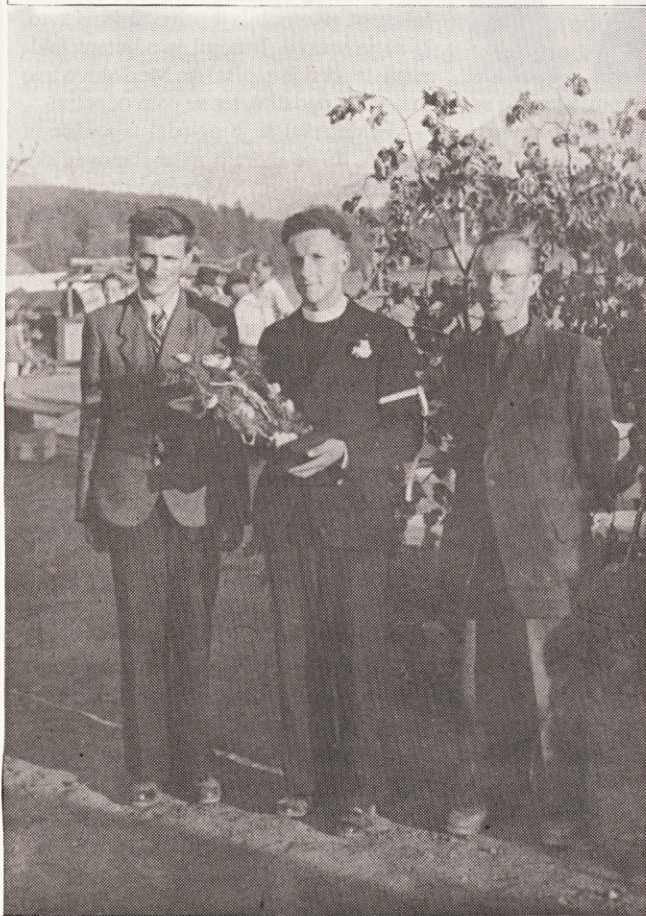
Povedal sem, da mu je usodna prometna nesreča pustila težke in trajne posledice. Na stara leta mu je to povzročilo bolezen, ki mu je vzela življenje 15. februarja 1981 in 18. februarja je bil položen k večnemu počitku v Clevelandu.

Mislim, da ne bi mogel na lepši in hvaležnejši način končati tega spomina na našega skupnega velikega dobrotnika in vzornika, kakor tako, da ponovim odlomke iz poslovnega govora župnika Jožeta Božnarja, ki ga je imel ob pogrebni maši v župni cerkvi sv. Vida. Tako je govoril in se od pokojnega dobrotnika poslovil:

»Mnogo se nas je danes zbralo pri tem bogoslužju, da se z molitvijo in pesmijo poslovimo od človeka, ki je po božji previdnosti odigral izredno vlogo v življenju tisočerih v najhujši dobi našega naroda.

Preteklo nedeljo, tik pred angelovim češčenjem, ko je po dogovoru duhovnik prihajal s sveto popotnico, je mirno zatisnil svoje oči naš blagi pokojnik. Mogoče se bo kdo nasmehnil mnogokrat obrabljanim besedam, „vdan v voljo božjo“ ali „zaspal v Gospodu“; a naj bo to zapisano kot glavna duhovna značilnost tega tihega, vernega človeka, ki je vse svoje življenje predal Bogu v službenju svojemu bližnjemu. Naj kdorkoli zapiše še tako lepe besede o rajnkem, bo brez tega izkrivljena podoba tega predobrega človeka.

Vetrinjsko taborišče l. 1945. Jože Kvas — sedanj ljubljanski pomožni škof — novomašnik. Foto: Marijan KOCMUR

KDO JE VODIL streljanje domobrancev?

STANE KOS

Vse pokole protirevolucionarjev je vodila Ozna, partijska tajna policija. 27. maja 1945 je prišla v Škofove zavode v Šentvidu Titova komisija pod vodstvom ministra polk. Panežiča. Ta je menda prinesel s seboj Titovo povelje, da je treba vse pripadnike jugoslovanske vojske, ki so jih izročili Angleži, likvidirati. Po odhodu te komisije so začeli odvažati ujetnike iz zavodov in jih množično likvidirati. Djilas meni, „da ni bilo pismenega ukaza. Ob dani strukturi oblasti in verigi poveljstva bi nihče ne bil mogel narediti nekaj tako pomembnega brez odobritve z vrha. Prevladovalo je pač ozračje maščevanja... Ali je Tito izdal direktno povelje ali ne, ne ve nihče. Gotovo pa je bil naklonjen radikalni rešitvi — iz pragmatičnih razlogov, kakor so Britanci imeli pragmatične razloge, da so ubežnike vračali“.

Maj. Simon Dubajić iz Kistanja pri Šibeniku je dal konec maja sestaviti iz 11. dalmatinske brigade „ubijalsko četo z Roga“. Enota je štela okrog 70 mož iz 26. dalmatinske divizije, partizanov oz. novcev. Poveljeval jim je Nikola Maršić iz Makarske. Najprej so likvidirali jetnike v Brezarjevem breznu. Nato so se prepejali v Kočevje, kjer so se zadržali pri

svojem krvavem poslu osem dni. Likvidacije na Rogu so se vršile ob globokih brezni dveh kraških jam. S streli v tilnik so tu pobijali Srbe, Hrvate, Črnogorce in Slovence. Trdi se, da je bilo tu v osmih dneh postreljenih in vrženih v jame 30 do 40 tisoč žrtev. Po končanem delu so eksekutorji odpotovali na oddih na Bled.

Prepozna posredovanja ministra Kreka

Bivši minister dr. Miha Krek je bil od avgusta 1944 že zasebnik v Rimu. Ko je 1. junija zvedel iz pisma dr. Basaja, da Angleži domobrance vračajo v domovino, je 7. junija pisal feldmaršalu Alexandru v Caserto. Sporočil mu je, da so zavezniške oblasti na Koroškem, poveljnik 6. britanske oklopne divizije je bil gen. Murray, izročile v času od 27. do 31. maja 11.000 slovenskih domobrancev Titovim partizanom, ki so bili jugoslovanski in slovenski patrioti — bojevali so se samo proti komunističnim tolпам. Zapisal je tudi, da ne more biti v interesu zaveznikov, da bi se morala Slovenija podvreči komunistični diktaturi. Feldmaršala je prosil, naj ustavi vsako vračanje Slovencev in Jugoslovancev Titovim ko-

munističnim oblastem, naj zavezniški kontrolirajo dogajanje v Sloveniji in Jugoslaviji in naj zavezniške misije zaščitijo življenja vrnjenih, kajti nekaj sto vojakov in častnikov je bilo pomorjenih.

Kreku je po naročilu feldmaršala Alexandra odpisal general Lemnitzer: „...Jugoslovanski državljani, ki so bili repatriirani v zadnji polovici maja iz Avstrije v Jugoslavijo, so nosili orožje za Nemce proti zavezniškim jugoslovanskim četam maršala Tita. Z njimi so zato ravnali kots predanim vojaškim osebjem. Kot taki so bili v zvezi s položajem, kakršen je bil takrat v Avstriji, izročeni jugoslovanskim vojnim silam med vojaškimi operacijami, ki so jih takrat vodile v delih tiste dežele britanske in jugoslovanske sile. Ta izročitev je bila izvršena po ukazih iz tega glavnega stana. Nihče od Jugoslovancev, ki niso nosili orožja proti zaveznikom in so priznani za razseljene osebe, niso bili repatriirani v Jugoslavijo proti svoji volji. Zavezniška politika je, da se dovoli takim razseljenim osebam svobodna izbira, ali se hočejo vrniti v Jugoslavijo ali ne.“

25. junija je poročal Kreku v Rim o vračanju domobrancev in drugih protirevolucionarjev partizanski poročnik Branislav Todorović. Služil je na Področici kot zvezni oficir med partizani in zavezniki. Potem je pobegnil.

Krek je poslal to izjavo britanskim oblastem. Šef južnega oddelka britanskega zunanjega ministrstva, kamor je spadala tudi Jugoslavija, je k tej izjavi pripisal: „Izročitev Slovencev in ostalih Titovim silam s strani 8. armade v Avstriji

Za primarija Meršola je bila dejansko vera vse. V teh letih sem lahko bolj od blizu spoznal zunanji potek tega izrednega človeka s prodornimi očmi, kateremu je bilo malo mar za naslove in prestiž. Vsak dan je prihajal po enkrat v cerkev k sv. maši in obhajilu. Zelo je imel v časteh pobožnosti, katere smo mi večidel opustili: molitev rožnega venca in križev pot. Zvesto je prihajal k pogrebu vsakega farana in k molitvenim uram ob četrtkih zvečer. Mnogokrat je sam ostal v zaklenjeni cerkvi in šele dolgo potem je tiho odhajal pri stranskih vratih domov.

To in pa ves njegov edinstveni odnos do Boga, do bližnjega, do materialnih reči ter, po domače rečeno, čudaški slog živ-

ljenja, je vzbujal med nami začudenje in nemir. Zakaj?

Ali ni res, da bi ga bolj spoštovali in mu prisluhnili, če bi prihajal med nas elegantno oblečen, se vozil v dragih avtomobilih, stanoval v lepi vili tam daleč nekje, ko bi se družil samo s sebi primerno družbo. Kdo je potem čudak: on, ki je vse te reči zavračal, ali mi, ki tako radi svojo vernost poudarjamo, vse te reči pa malikujemo.

Bil je velik, ker je imel globoko vero in je po njej dosledno skušal živeti. Brali ste, kako bogato ga je umsko in naravno obdaruil Bog, a je z vsem tem, po evangeljsko kupčeval, samo da je lahko služil Bogu in bližnjemu. Današnji svet ni navajen takih ljudi, ki bi mu tako prepričljivo govorile in

prikazovale življenjski pomen Jezusovih besed: „Kdor bo izgubil svoje življenje zaradi mene, ga bo našel!“ Če še mislimo, da je bil čudak, s tem obsojamo le svojo vest, ker mi sami premalo živimo nauke evangelija.

Ko smo ga zadnja večera kropili, kje so se ustavljale naše oči: na njem ali na krsti, v kateri je počival? Odkrito povedano, nekoliko nemirno smo preletavali skromno krsto, v kateri leži. Pa tudi to je v skladu z njegovim življenjem. Ali ne bi bilo lažno, če bi ga našli v razkošni krsti? Hvaležni smo družini, da tega ni storila.

Hvaležni bodimo Bogu za vse, kar je rajni bil in storil za nas. Bodimo prepričani, da je Bog dober in zvest plačnik. ◉

Pogovor med brati

MILAN PAVLOVČIČ

Nocoj si stojita nasproti dva sveto-va: svet domovine z vsó dediščino polpretekle zgodovine, prikrojene z vzvodi moči, ki temelji na s prevaro in krvavim nasiljem prigrabljeni oblasti in se z varljivimi prelevitvami še vedno vzdržuje; ta pa svet desetega brata, razdedinjenega ter zaradi grožnje s smrtjo pregnanega z rodnega doma.

Tisti, ki so se s silo polastili domačije, so bili prepričani, da se ta deseti brat nikoli več ne bo pojavil na domačem pragu, ampak bo s sramoto, ki so mu je napravili, umrl izgubljen v svetu. Pa se je sesula zgradba nasilja in se z njo zamajala tudi svetla epopeja zmagoslavne zgodbe, desetletja kovane v nebo. Zazijale so v njej široke razpoke, odpadel je ves blišč in lošč in pokazale so se poteze zlaganosti, ukan, zaslepljevanj, sprevrženosti, množičnih hudodelstev. Vstala pa je iz zamlčanosti usoda zverinsko pokončanih; in zgodba desetega brata, ki se pol stoletja ni mogel braniti pred domovino, je začela dobivati poteze resnice.

Tako si nocoj brat na domu in razdedinjenec gledata iz oči v oči in deseti brat zdaj priča. Žariščna točka krvave slovenske tragedije je v izviru začetnih dejanj, saj ta zaznamuje moralno odgovornost za vse posledice. Zdaj je vsem očitno, da so komunisti izrabili tisto, kar je bilo najsvetejše v narodu, tisto, kar ga je ohranjalo skozi desetletja — pripravljenost žrtvovati svoje življenje za obrambo in ohranitev naroda. Z lažjo o osvoboditvi so idealizem zlorabili z vpreganjem ljudi v svoj voz za krvavo prigrabljanje oblasti.

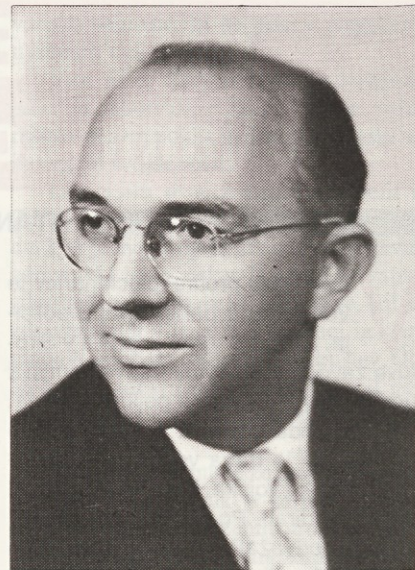
je bila strahovita napaka. Popravljen je bila šele, ko je bila prijavljena glavnemu štabu. Medtem pa so konec maja, skozi približno teden dni, britanske čete pošiljale te nesrečne ljudi čez mejo, da jih je poklala Titova vojska.“

Ko so po tolikih letih spominjamo vetrinjske žaloigre, nam nehote prihajajo na misel besede, ki jih je zapisal v svojem delu Napoleon ruski pisatelj Me-režkovski:

„Spomnili se me bodo, ko bodo ruski barbari preplavili Evropo. In to se ne bi zgodilo brez vas, gospodje Angleži.“ ●

Zdaj tudi ni več skrivnost, da je Kardelj naprej napovedoval, da bodo kristjane med okupacijo prisilili v izdajstvo, to se pravi, prisilili v položaj, ki ga bo mogoče razglasiti za izdajstvo. Najprej so poskusili z zaslepljevanjem. Ni jim uspelo. Kristjani so s čutom za odgovornost vztrajali pri resnici, da se za Osvobodilno fronto skriva partija s svojim končnim ciljem, ki ga je oznanjal njihov simbol, rdeča zvezda. Ta pa je bila, ko se je pojavila na slovenskem nebu, že zločinsko znamenje milijonov pobitih bratov. Tudi to komunistično resnico so verniki odkrivali, zato se niso dali preslepiti. Takrat pa so komunisti pričeli z ustrahovanjem — nasiljem. „In dvignil se je Kajn zoper brata Abela in ga ubil.“ Začeli so ubijati tiste, ki so govorili resnico. Kot požar so se širile grozote po ozemlju, ki so ga zasedli Italijani. Komunisti so s tem odvezali hudiča ubijanja. Huda beseda. Pa je sv. Janez v svojem evangeliju zapisal tele besede Sinu človekovega:

„Zdaj pa me hočete umoriti, človeka, ki vam je povedal resnico... Hudiča imate za očeta,

in njegove želje hočete izpolnjevati. On od začetka ubija ljudi in nikoli ni vztrajal v resnici. Ker v njem ni resnice. Kadar laže, jemlje iz svojega, ker je lažnik in oče laži.“ (Jn 8. 40, 44)

Že skoraj dva tisoč let odmevajo te besede Njega, ki je rekel: „Nebo in zemlja bosta prešla, moje besede pa ne bodo prešle,“ in zadevajo ob srca in duše. Vi pa presodite sami. Več tisoč umorov lastnih bratov. S tem so komunisti verne ljudi

Rast XXIV v spremstvu Ivana Korošca pred turjaškim gradom.

potisnili v tako smrtno stisko, da se je dvignila samohotna ljudska vstaja v obrambo življenj, družin, domov in vasi. Češ da so strankarski veljaki ljudi zape-ljali v udinjanje Italijanom, je komunistič-na laž, da bi krivdo odvrnili od sebe. Bil sem sredi dogajanj. Ko so na Brezovici ponoči umorili Mravljeto, bi morala biti pobita tudi naša družina. Po Božji volji je bila rešena. Zjutraj je ljudi zgrabila groza. „Če so ti zaslužili smrt, smo na vrsti tudi mi. Vse nas bodo pobili. Italijani nas ne bodo varovali. Sami se moramo braniti.“ In so naprosili moža poštenjaka, ki ni bil nikak politik ali strankar, naj gre v Ljublja-no na italijansko poveljstvo in prosi, naj jim dajo orožje, da se bodo lahko branili sami. Res so se skupine, ki so se zbrale potem, prosile strankarske ljudi — ker so imele stranke svoje legije — naj jim pošljejo v vojaških veščinah izkušenega človeka, da bo poveljeval postojanki. Potem so seveda ti ljudje morda hoteli tudi uveljavl-jati kakšne strankarske interese, toda odločitev je prihajala iz ljudstva. Bila je v stiski rojena vstaja, s katero so ljudje vzeli svojo usodo v lastne roke. Ta samohotna ljudska obramba je potem prerasla v vs-tajo za staro pravdo, za najgloblje zakore-ninjene vrednote narodnega krščanskega izročila, ki so jih poleg življenj s svojimi načrti za prihodnost ogrožali komunisti.

Kadar ustvariš okoliščine, ko preži nevarnost za življenje za vsakim voga-lom, in take so s svojim pobijanjem ustva-rili komunisti, potem se zgodi, da se lahko

normalno ravnate v še tako dobrem človeku poruši. Kdor prvi napade, je kriv za vse posledice. Težko je bilo spoznan-je, kako tak peklenski čas kvari vse, tudi dobre. V tistih razmerah kipečega naraščanja sovražnosti, ki jo je podžigala vsaka nova žrtev, je še tako dobrohotna namera za reševanje življenj udarila celo z lastne strani nazaj v obraz kot tragedija. V smrtni stiski je torej slovenski verni človek zastavil svoje življenje, da bi zasi-dran v svoji veri, kot davni predniki pred Turki, branil življenja in obranil krščansko evropsko izročilo. Verni del Slovencev se je tako proti svoji volji, prisiljeno znašel sredi nasilja. In takrat je bilo za verne vse izročeno v Božje roke. Bog pa je sprejel pripravljenost, žrtvovati svoja življenja, in jo obrnil po svoje. Brambovcem ni dal umreti v boju. Popeljal jih je iz vojnega nasilja, da je odpadlo orožje od njih. Po-tem jih je vodil na pot, ki jo je hodil sam. Dopusil je, da so bili kot on izdani in so jih razbičane in popljuvane gnali kot jagnjeta v zakol, da je tudi nad njimi vihral krik nahujskane množice. „Ta kri za nas in naše otroke,“ jih je, čeprav tako nepopol-ne in kot on prištete med zločince, sprejel za svoje. Vse tisočere podobe so se str-nile z bridko podobo Sinu človekovega v eno. Trpljenje, muke, smrt, veliko soodre-ševanje prelite krvi s krvjo nedolžnega jagnjeta. Za brate, za tiste, ki v boju proti duhu ubijajo življenje, da bi spregledali, da bi jim bilo v spoznanje in odrešenje. Umirali so z Njegovim imenom na ustni-

cah in v srcu, ponavljajoč besede: „Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.“ Priče o tem so med nami. Ko so v krvi oprali svoja oblačila, da so postala bela kot sneg, jih je uvrstil med trume tistih, ki s palmovimi vejami v rokah hvalijo Njegovo ime, med one, ki jih je v svojem videnju gledal sveti Janez: dvanaest tisoč zazna-movanih — tudi iz našega rodu.

Množična grobišča, strašne rane na slovenski zemlji so zdaj odprta. Iz njih se dviga znamenje zmage. Je to zmaga duha nad nasiljem, duha, ki vedno na koncu prevlada, je zmaga resnice, ki se ne da dokončno zadušiti. Je to zmaga mrtvih. V njej ni triumfalizma. Ta zmaga je na tisti ravni, kjer se srečujejo najgloblje skri-vošnosti. Groza tisoč in tisoč smrti je le strašna krvava lupina, ki v svojem jedru prinaša največjo dragocenost. V tem je-dru je deset tisoč in več predsmrtnih odpuščanj. To pa je blagoslov, tista najvišja plemenitost človečnosti, ki se dotika nebes. Skrb, ne za življenje, ki je bilo že od prvega dne odločitve za obram-bo življenj postavljeno na žrtvenik, ne za lastno dušo, ki je že izročena Bogu, te-mveč za dušo tistega, ki ti jemlje življenje. Tista najvišja nedoumljiva ljubezen — zmora jo le človek, ki se zaveda iskre božjega v sebi — ki prosi za odrešenje njega, ki te ubija. To pa je luč, ki presvetli ves tek življenja nazaj do izvira. Dobrega sadu ne more roditi slabo drevo, potrjuje pismo. Ta blagoslov plava zdaj nad slo-vensko zemljo in išče odprtih src. Težko je ponižno priznavati. Toda iz grobišč se je dvignil svet mrtvih. Bleščeče slepilo, ki je obvladovalo nebo in so množice pred njim klečale v prahu, je sila prelite brato-vske krvi, ki je tekla po širnih poljanah sveta, prisilila na tla, in človeške oči so zagledale — mrtvo zvezdo. Nje češčenje je bila krvava zabloda. Epohalna zgradba razuma, ki je segala tako visoko, da je zakrila vse nebeške koordinate, v vseh potankostih razumsko preračunana in podprla, se je v svoji poslednji danosti izkazala kot največji paradoks — brez-mejno brezumje. In takrat se je pokazala prava stran izbire. Nasilni zmagovalci na strani smrti, pobiti na strani življenja. S svojim blagoslovom predsmrtnega odpuščanja ponujajo pobiti narodu odrešenje in življenje, ki ga poraja edino ljubezen. Odslej bo narod živel iz teh korenin. Njihov blagoslov je zlomil pečat prekletstva izvirnega Kajnovnega zločina. To je dragoceni temelj, na katerem bo narod zasidran tako trdno, da ga nobena sila ne bo mogla več odtrgati od te zemlje, posvečene s tolikimi žrtvami.

Brnik, 15. junija 1995. Skupina Slovencev iz Argentine je bila sprejeta na letališču z godbo, petjem, vriskanjem in plesom. Foto: Marijan Šušteršič

IZVORI IN LOGIKA komunističnih pobojev

MARKO KREMŽAR

Res je, da ideje ne ubijajo, res pa je tudi, da se ljudje pobijajo med seboj tudi s pomočjo idej. Namenoma sem zapisal, da se vrše s pomočjo in ne zaradi idej. Za političnim zločinom se namreč rada skriva taka ali drugačna konkretna korist, ki potrebuje notranjega pa tudi zunanjega opravičila, katerega najde v obliki primerno prirojene ideologije.

Zbigniew Berzezinski, dober poznavalec komunističnega režima, je mnenja, da je za razumevanje leninizma in njegove politične dediščine potreba sprejeti kot izhodišče, da pozkušajo marksistični revolucionarji

zgodovinsko opravičiti sebe in svoj napad na družbo tako, da hočejo to povsem „preustvariti“ (re-create) v skladu s podobo svojega političnega sistema (*The Grand Failure*, str. 21) in njegovih filozofskih osnov. Ustvariti nekaj na novo pa je pomenilo po leninistični logiki najprej porušiti, to je uničiti, „staro“. Zato, na primer, rušenje gradov in cerkva med komunistično revolucijo v Sloveniji ni imelo strateške veljave, temveč globok simbolični pomen. Ker pa je končna zakladnica preteklosti vedno človek, je bilo uničenje oseb, ki so bile zveste „tradicionalnim vrednotam“, za komuniste

prej kakor vojaška akcija „politično-kulturna“ potreba. Iz iste potrebe je zrasel tudi njihov prezir zgodovinske resnice, ki so jo od vsega početka prilagajali trenutnim političnim potrebam. Kadar pa postane nemoralno dejanje, kot sta umor in laž, bistveni del miselne strukture, na kateri naj bi počivala nova družba in nova „kultura“, gre za vprašanje osnovnega prevrednotenja, to je novih filozofskih izhodišč. Tega se je Lenin dobro zavedal. Prav kakor se je njega poslužilo nemško vojaško poveljstvo med prvo svetovno vojno za rušenje notranjega reda v Rusiji, tako se je sam posluževal Marxa, pa raznih drugih mislecev in revolucionarnih teoretikov, da je utvaril svojo ideologijo (*Prim.: France Dolinar, Leninske osnove stalinizma; Slovenska katoliška obzorja*, str. 458), z njo pa politični sistem, ki je kasneje rodil Stalina, Tita, Maocetunga in vrsto posnemovalcev. Vsi so skrivali svoj krvavi boj za oblast pod pretvezo so-

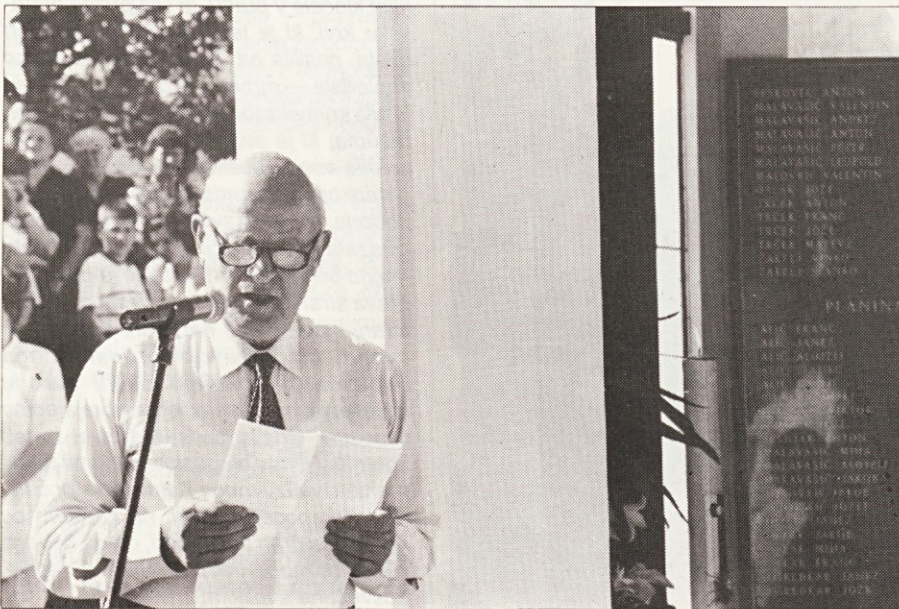
Ali je narod pripravljen sprejeti odrešenje?

Slovenski deseti brat — z njegovih ramen še ni zdrsnilo težko breme pričevanja — govori narodu: na rano, ki je zdaj široko odprta, nalepite obliža, da bi jo

zakrili. Tovariši bi to radi storili na kratko: da bi kar z zamenjavo ene same suhe črke „pomoritev“ zamenjala „pomiritev“. Pustite, naj se rana izčisti. Naj se resnica razraste, prejšnja resnica se je bohotila 45 let. Ob zdravilni moči resnice se bo rana zaprla in ozdravljena bo sprava.

Revanšizem, ki je zvijačen ščit, za katerim se skriva slaba vest, je prazen strah. Nihče živih nima pravice in ne more biti manj velikodušen kot pobiti bratje, ki so gledali smrti v oči. Popravo materialnih krivic in povrnitev dobrega imena pa zahteva pravni red.

Nekdanji vaški stražar Albert Malovrh govori ob blagoslovitvi spominske kapelice v Šentjoštu.

To je pričevanje slovenskega desetega brata, poganega iz rodne domovine, pričevanje slovenske begunske družine, razsejane po svetu. Z narodom želi govoriti iz oči v oči. Pogovor pa bo dolg, še veliko si imata povedati, veliko do kraja razčleniti in z vseh strani osvetliti. Ko tragični deseti brat odhaja v zarje domovine svojih otrok, domovine njih rojstev in mladosti, in pri tem ne more odtrgati oči od smeri, v kateri ostaja rodno ognjišče, naj vam odkrije svojo največjo bol, ki gre skozi srce, to je zavest: V tvojem rodu bo slovenstvo izkrvavelo, tvoji otroci, seme izpod Triglava, ki ga je vihar zasejal po svetu, bo oplajalo tujo zemljo, tuje narode.

Sprejeti to usodo je žrtev, ki jo polagamo na oltar rodne zemlje in v tvoje srce, brat, ki ostajaš na domačiji, da se ti vtisne v zavest, ko nam v solzah srce drhti: vse blagoslove tebi, mati Slovenija, in tebi, slovenski narod, na pot v odrešenje in v srečnejše dni.

cializma, ki naj bi pomenil znanstveno pot do človeškega napredka.

Množični pokoli, ki so jih v tem stoletju zakrivile po vsem svetu razne komunistične revolucije in totalitarni režimi, ki so jim sledili, so praktični izraz omenjenega „preustvarjanja“ družbe. Regis Debray v svoji analizi sodobnih revolucij (*Revolution in the revolution?*, str. 19, 20) spominja na veljavnost „starega zgodovinskega zakona“, da je „socialistična revolucija boj proti oboroženim silam meščanske države“, hkrati pa poudarja, da morajo oboroženi revolucionarji „v vsakem konkretnem primeru najti za svojo akcijo primerne razmere, ki so različne v vsaki deželi in na vsakem kontinentu“. Vendar naj bi ta gibanja končno našla potrebno enotnost v „praktični organizaciji oboroženega boja na osnovi marksistično-leninističnih načel“. To, kar je skupno socialističnim revolucijam dvajsetega stoletja, potemtakem ni politično-vojaška taktika (saj komunisti v slovenskem primeru niso mogli govoriti o boju proti vojaškim enotam meščanske države), temveč ideološka osnova. V teh, idejnih izhodiščih se skrivajo razlogi tako za propagandno uspešnost kakor za brezobzirno krutost njenih aktivistov.

Djilas priznava na nekem mestu, iz časovne razdalje, da so jih vodile „krvoločne ideje“ (*Milovan Djilas, Wartime*, str. 156). Vprašanje pa je, kako da je komunistična ideologija tako prepričljivo sproščala zločinska nagnjenja v ljudeh, da je povsod, kjerkoli je zavladovala, pustila za seboj množico pomorjenih in nič manj tragično množico morilcev? Ali je prepričljivost marksistične ideje zatirala v njenih pripadnikih vsak etični čut ali so brezvestni ljudje iskali in se oprijemali idej, ki naj bi opravičevale njih morilske načrte in dejanja?

Predno skušamo vsaj delno odgovoriti na to vprašanje, je potreba poudariti, da so na Slovenskem sistematično in množično morili le komunisti. Ločiti moramo med načrtnim, to je pripravljenim in hladnokrvno izvršenim zločinom za doseganje oblasti, pa med strastmi, ki vzplamte v vsakem boju po naravnem nagonu samoobrambe. Tudi te povzročijo lahko krivice in presežejo moralno upravičeno uporabo sile, a odgovornosti zanje nikakor ni mogoče primerjati z odgovornostjo za hladno preračunanost komunističnih pobojev.

Revolucijo je na Slovenskem pričela KP z načrtnim in neizzvanim

pobijanjem rojakov med sovražno okupacijo 1941 pa še z „odlokom OF, da bo ustreljen vsakdo, ki bi poskušal poleg partizanskih ustanavljati druge oborožene formacije“ (*prim.: Edvard Kardelj, pismo Titu 18. 5. 1942*). Partija si je pod smrtno kaznijo lastila monopol za odpor okupatorju, kar je vsekakor svojevrsten način osvobajanja. Vendar, ker je bil zanjo osvobodilni boj le pretveza za socialno revolucijo (*prim.: Naši razgledi, 14. 5. 1966*), so bili njeni izgovori za umore le pesek v oči, na nasilje nepripravljenemu, ljudstvu. KP ni potrebovala ne pravnih ne moralnih osnov; zadostovali sta ji moč v Moskvi izšolane in v Španiji preizkušene elite ter tehnično dobro pripravljena organizacija, s katero je že dolgo čakala primerne trenutke. Vse to se je dogajalo pred ustanovitvijo Vaških straž, ki predstavljajo prvi, čeravno še pasiven odgovor civilnega prebivalstva na komunistične likvidacije Slovencev.

Višek terorja pa je dosegla SKP po koncu vojne leta 1945 z enako preračunanimi množičnimi poboji domobrancev in drugih nasprotnikov. Odprla je novo poglavje svoje nasilne zgodovine. Vendar se s temi množičnimi poboji ni izdivjala, temveč je širila med rojaki strah še dolga leta, čeravno v različnih oblikah in ob uporabi različnih, a nikakor originalnih metod. S strahovanjem množic je že Lenin „ustvarjal“ nov, socialistični tip človeka, ki naj bi delal krepko in pokorno ali pa naj bi bil zaradi svoje nesocialnosti in politične nezanesljivosti — likvidiran. Teror je od vsega početka sprejeta metoda marksizma-leninizma, kot je ugotovila Rosa Luxemburg že leta 1919. Tudi Djilas, eden od prvakov jugoslovanske komunistične revolucije, je izredno dobro prikazal, do kake mere so bili on in njegovi pripravljeni na sistematično nasilje, ko je napisal, da „kdor želi voditi vojno in revolucijo, mora biti pripravljen ubijati svoje sorodnjake, celo svoje prijatelje in sorodnike“ (*Djilas, Wartime, str. 75*). Vse to nasilje naj bi služilo v teoriji preobrazbi družbe, v resnici pa je bilo orodje partijske klike pri doseganju in obvlado-

Na dan blagoslovitve spominske kapelice (9. julija 1995) v Šentjoštu.

Foto: M. Šušteršič

vanju privilegirane položaja v njej.

Lenin je zapisal malo pred izbruhom boljševiške revolucije, da je zanj demokracija „organizacija za sistematično uporabo sile enega družbenega razreda proti drugemu, enega ljudskega dela proti drugemu“ (*Lenin: Država in revolucija*). V njegovih Zbranih delih pa je najti tudi „znanstveno definicijo“ diktature proletariata, „ki je moč, katere ne omejuje noben zakon, katere ne veže nobeno pravilo in ki je osnovana neposredno na sili“. Tako ni čudno, da je tudi njegov slovenski posnemovalac Edvard Kardelj zapisal 14. junija 1942, da se v Sloveniji sedaj „pričenja tista vrsta vojne, ki je že napol državljanska in v kateri ujetniki ne obstoje niti kot pojem niti kot dejstvo, to je, ko se kolje vse, kar pride pod nož“. Tako pisanje je popolnoma skladno z marksistično-leninistično revolucionarno teorijo in prakso, a bi ga težko sprejeli kot izraz domoljubnega boja. Sicer pa komunisti niso med seboj nikdar skrivali pravega obraza tako imenovane Osvobodilne fronte. Že ob snovanju partijske „antiimperia-

listične fronte“ naj bi prisotni govorili o njenih „socialnih ciljih“... pod katerimi so „vedno razumevali tisto zadnjo etapo, ki naj uresniči tudi socialno revolucijo“ (*Metod Mikuž, NOB I., 47*). Junija 1941, po napadu Nemčije na ZSSR, je pozval CK KPS vse Slovence v boj pod „genialnim vodstvom delavsko-kmečke Rdeče armade“... in „našega velikega Stalina“, pa se skrbno izognili omembi zadnje etape svojega načrta. Kardelj, kot član centralnega komiteja jugoslovanske KP, je zapisal že januarja leta 1942, da malomeščanski, demokratični intelektualci dušijo v gibanju OF njeno pravo revolucionarno demokratičnost, v delovnih masah pa „zavest o absolutni odvisnosti boja slovenskega naroda od boja Sovjetske zveze“. Kakšna je „revolucionarna demokratičnost“ v nasprotju z meščansko, je danes vsakemu jasno, zanimivejša pa je izjava o popolni odvisnosti OF od Sovjetske zveze. Odpor proti komunistično vodeni OF je bil resnično boj proti sovjetizaciji Slovenije, kar so nasprotniki komunistov vedno trdili. Prav zato

so jih ti — pobili.

V komunističnem sistemu človeška oseba nima vrednosti in je zato lahko žrtvovana „velikim idealom“. Lenin je to nazorno pojasnil v nekem svojem dekretu januarja 1918, kjer daje navdilo, da je treba „očistiti rusko zemljo vsega škodljivega mrčesa“. Ta mrčes so bili po njegovih besedah „kulaki, duhovniki in bela garda“. Ali ne spominjajo ta navdila na podoben ukaz očeta komunistične revolucije na Slovenskem, z razliko, da med nami ni bilo „bele garde“ in jo je bilo zato treba najprej povzročiti? Kot vestni posnemovalci boljševistične revolucionarne prakse so si slovenski komunisti, ob odsotnosti meščanskih oboroženih sil protirevolucionarne „bele garde“, ki sta bili po njihovih učbenikih potrebna elementa za izpeljavo revolucije, umetno ustvarili odpor s pobijanjem civilnega prebivalstva. Morali so likvidirati in mučiti nad tisoč rojakov v pokrajinah, zasedenih po italijanski vojski, predno so se pričele porajati kot izraz gole samoobrambe vaške straže, ki še zdaleč niso imele kake

Ljubljana, 29. junija 1995. Slavnostni koncert v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v spomin žrtvam revolucije. Foto: Marijan Sušteršič

politične ali vojaške podobnosti z nekdanjo rusko belo gardo. Vendar svoj cilj so komunistični revolucionarji le dosegli, razbili so narodno enotnost in ustvarili dva pola, potrebna za izpeljavo svojega dialektičnega modela. Tako so se laže sklicevali na zgodovinski determinizem, v katerem je postal različno misleči rojak — le mrčes, ki ga pobiješ, da ne bo motil „nujnega“ razvoja v smeri socializma. Če je mogoče pri tem zatreti ne le posameznike, temveč cel rod takega „mrčesa“, naj bi bil uspeh revolucije zagotovljen.

Ne dolgo tega so hoteli nekateri pripisovati komunistično krvoločnost na Slovenskem tujcem, drugi spet našemu narodnemu značaju, tretji raznim psihološkim faktorjem in končno še zanesenosti „zmagovalcev“. To bi morda držalo, če bi bile množične likvidacije dejanskih in potencialnih

nasprotnikov posebnost komunistične revolucije v Sloveniji. Vendar vemo, da ni tako, Kardelj, Kidrič in ostala „tovarišija“ na Slovenskem so pod brezobzirnim vodstvom Josipa Broza zvesto sledili metodam, katere je že uporabljal Lenin ter temeljito izboljšal in preizkusil Stalin na hrbtu ljudstev in generacij. Kardeljevo navodilo Zdenki Kidrič (4.7.1942), da pride „masovna likvidacija... v poštev šele potem, ko je pripravljen politični teren“, je le majhen dokaz, da je partija predvidevala masovne poboje nasprotnikov že v času, ko na Slovenskem še ni bilo tujih komunistov in tudi ne govora o kaki omami zmagoslavja. Šlo je za hladen in dolgoročni načrt. Pobje razoroženih domobrancev ni bilo osamljeno, nepremišljeno dejanje. Čeprav je prišlo v mnogih primerih do osebnih maščevanj in do izrazov bo-

lestnega sadizma, je bil celotni načrt politično premišljen.

Sicer pa, ali imajo slovenski komunisti, in partizani kot njihovo vojaško orodje, pravico govoriti o zmagi? Vojaško zmago nad nacisti in fašisti so priborili Zavezniki na mednarodnih bojiščih, politično pa je podaril jugoslovanskim komunistom Stalin v Jalti. Partija, kot politično-vojaška skupina, ki je pomorila več Slovencev kot okupatorji, ki ni zmanjšala, temveč le povečala trpljenje našega naroda pod okupacijo, ki ni skrajšala vojne na narodnem ozemlju, ki je prav zaradi zavezništva s Sovjeti

zapravila slovenskemu narodu velik del njegovega ozemlja in prepustila obmejne rojake svoji usodi, bi se težko postavljala s slovenskim zmagoslavjem. Praznuje lahko le obletnice prevzema totalne oblasti, kajti tudi domobranci, proti katerim je bila naperjena vsa sila partizanskih enot, so se umaknili iz domovine šele pred silo sovjetskih divizij in oddelkov jugoslovansko-komunistične armade, kot nepremagana slovenska vojska.

Dolga zgodovina komunistične revolucije in strahovlade v Rusiji in v Ukrajini (kasnejši ZSSR), z desetimi milijoni žrtev, preračunana morilska taktika, značilna za marksistično usmerjene revolucije na primer v Španiji, na Kitajskem, v Vietnamu, v Kambodži, na Kubi, pa tudi na ozemlju nekdanje Jugoslavije, kaže na skupna izhodišča načrtovanega nasilja. Povsod naj bi zrasla „nova družba“ iz krvi političnih ali idejnih nasprotnikov, to je ljudi, ki niso sprejemali marksizma kot nezmotljive formule za doseg družbenega napredka, ali pa so sprevideli, da predstavlja marksistična ideologija le izvor v boju partijske manjšine za doseg absolutne oblasti.

Lenin, ki je bil poklicni revolucionar, je dobro vedel, da je potreba nadomestiti pomanjkanje objektivnih argumentov za marksistično družbeno reformo z nasiljem. Ker pa je nasilje nad bližnjim, pa najsi bo to umor, odvzem svobode ali mučenje, v nasprotju s človekovo vestjo, je bilo potreba dati izvrševalcem partijske politike „racionalne“ razloge, ki bodo spremenili zločin ne le v koristno, temveč v potrebno in zaslužno dejanje. Z nekoliko iznajdljivosti je dobil Lenin pri Heglu in Marxu potrebne argumente. Iz „likvidacij“ nasprotnikov je ustvaril mit socialne koristnosti in nujnosti na odrešujoči poti razvoja. Življenju in svobodi posameznika je vzel sleherno vrednost ter dal protagonično vlogo množici. Posamično bitje, človeška oseba, naj bi smelo biti žrtvovano splošnemu pojmu družbe. Narod, s svojimi posebnostmi, ki ga sestavljajo konkretne družine in enkratne osebe, naj bi nadomestila množica, masa, v

Cerkev sv. Jožefa v Ljubljani. Foto: M. Šušteršič

kateri so posamezniki razvezani vseh naravnih, notranjih vezi. Prednost, katero daje marksizem-leninizem splošnosti pred posamičnostjo, in ki izvira iz Heglove filozofije, ima v politični praksi odločujoč pomen. Maso je namreč mogoče manipulirati s pomočjo propagande in sile, ki sta v trdnih rokah partijske „elite“, posebno če opravičiš tako delovanje s potrebno „začasnostjo“. S tem je leninizem odrešil posameznike odgovornosti, v najsebičnejših ljudeh pa spodenesel zadnje moralne zavore.

Vendar je bilo potrebno, da so komunisti, za doseganje širše podpore, predvsem med izobraženci, utemeljili nameravane zločine še z dodatnimi „znanstvenimi“ argumenti. Dialektični materializem, s svojim zgodovinskim determinizmom, naj bi služil kot izgovor za nasilje, ki ga je izvajala partijska manjšina na poti do popolne oblasti ali kasneje za svoj obstoj na vodstvu držav. Ker so se marksisti razglašali kot edini jasnovidci nujnega zgodovinskega poteka, so ob poenostavljeni presoji preteklosti prešli v dobo „znanstvenega“ napovedovanja prihodnosti. Kot je znano, je po njihovem

mnenju osebna lastnina proizvodnih sredstev izhodišče dialektike trpljenja. Zato naj v socialistični družbi zasebno lastnino nadomesti država, člani partije, kot edini dovoljeni politiki, pa prevzemajo vlogo nekdanjih družbi nevarnih lastnikov. Kdor je nasprotoval taki viziji napredne, socialistične in končno komunistične družbe, je bil „reakcionar“. Reakcionarji naj bi v slepoti ali zlobi zavirali kolo „neizogibnega“ zgodovinskega razvoja in s tem podaljševali trpljenje izkoriščanega ljudstva. Zato jih je bilo potreba, hkrati z osebno lastnino, odstraniti. Metoda likvidacije idejnih in političnih nasprotnikov ter ropanje lastnikov je bila na ta način ponovno utemeljena.

Množični umor resničnih in potencialnih nasprotnikov je postal skupni imenovalc vseh komunističnih revolucij. Pri tem so boljševiki skrbno uporabljali že prej nabrane revolucionarne izkušnje. Čeprav je Fidelis Miro še leta 1969 poudarjal, „da je prišel čas sprave med Marxom in Bakuninom, če hočemo uspeti v bodočnosti“, je v praksi imela Marxova teorija o revoluciji, že od Leninovih časov, vedno potrebno dopolnilo v konkretnem,

praktičnem Nečajejem in Bakuninovem „Revolucionarnem katekizmu“ in podobnih delih izkušenih anarhistov (prim.: Cyril E. Black, *Rewriting Russian History*, pogl. 11). Sestavljanje kategorij in seznamov ljudi, ki naj bodo likvidirani, ni izum slovenskih komunistov, marveč le vestna izvedba Bakuninovitih nasvetov, da je treba „vso družbo razdeliti v več kategorij, od katerih je prva nepreklicno obsojena na smrt“. Vodilne osebe je potreba „uničiti po vrstnem redu, v kakršnem so po svoji važnosti vnešeni v seznam“. Kardelj, v enem svojih navodil (28.6.1942) glede likvidacij nasprotnikov uči, da je „treba likvidirati v rundah. To je niz likvidacij drugo za drugo, potem“ je treba napraviti „malotrajno pavzo“ in počakati za naslednjo rundo „najugodnejšega političnega momenta“. Hladnokrvni partijski ukazi za poboje so le dodatek tedaj že preizkušeni leninistični revolucionarni praksi. Vovovski likvidatorji v mestih in partizanski komisarji na deželi pa so poskrbeli, da je bila „pavza“ med likvidacijami res „malotrajna“.

(Konec prihodnjič)

Ljubljana, 23. julija 1995: Romanje k sv. Jožefu.
Foto: M. Šušteršič

PREVEČ LIBERALIZMA

Švicarski organizaciji „Ja zum Leben“ in „Human Life International“ sta po pekinški konferenci o ženskah, na kateri sta sodelovali kot nevladni ustanovi, izjavili, da je bil na njej preveč poudarjen liberalistični miselni vzorec. Njuni predstavniki so dejali, da „glede vprašanja splava ni mogoč noben dialog“. „Liberalistični družbeni vzorec“ se širi tudi v države v razvoju. To je „nova oblika kulturnega imperializma“. Po drugi strani pa ne smejo prezreti „pozitivne pobude“ konference v Pekingu; med njimi zavzemanje za vidnejše mesto ženske v družbi.

MISLI k mašnim berilom

na nedelje v OKTOBRU in NOVEMBRU

VINKO KOBAL

26. navadna nedelja

Rožnovenska

1. oktober

Božja grožnja lahkomiselnim grešnikom

Berilo iz knjige preroka Amosa (Am 6, 1a. 4-7)

Prerok Amos svari in opozarja, da naj se ljudje, ki živijo tjavdan, ne zanašajo preveč na takšno stanje. Živeti v utvari ni nikdar pametno in človeku v korist. Posebno opozarja voditelje in odgovorne. Vsak narod ima svoje preroke. Pri nas je to gotovo A. M. Slomšek, ki je ljudstvo pripravil na stvarni odnos do življenja in ga ni puščal v iluzijah. Tako je marsikaj premaknil v našem ljudstvu za stoletja naprej.

Ohranimo zapovedi, dokler Kristus ne pride

Berilo iz Prvega pisma apostola Pavla Timoteju (1 Tim 6, 11-16)

Pavel nadaljuje sporočilo preroka Amosa, ko piše svojemu dobremu in razsodnemu učencu in prijatelju Timoteju, ki je tudi voditelj božjega ljudstva. Daje mu preprosta navodila, da bo lahko drugim v zgled in spodbudo. Vse to lahko postavi na trdne temelje, ki jih je prejel, tedaj ko je bil poklican in krščen. Kristus je tista podoba, po kateri se mora še naprej upodabljati in tako postati božji človek med svojim ljudstvom.

V večnosti ima vse drugačno vrednost

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 16, 19-31)

Evangelij nás spominja na resnost našega potovanja skozi življenje. Zgovoren zgled neresnosti pa je življenje tistih, ki se utapljajo v udobju in obilju vsakdanjih dobrin. Prilika o bogatašu, ki ga Luka niti z imenom ne omenja, in o

Rožnovenska Mati božja

beraču Lazarju, ki bo imenoma ostal zapisan za večnost, hoče biti v tolažbo njemu in v ostro opozorilo bogatašu. Prihodnost, ki je pred nami, moramo upoštevati, ker ima svojo težo tudi za naše sedanje življenje. Pa tudi odnos do ljudi bo odseval v našem dokončnem odnosu z Bogom. Zamenjava mesta v večnosti je odvisna od našega sedanjega odnosa do dobrin in do sočloveka.

27. navadna nedelja

8. oktober

Pravičnega rešuje vera

Berilo iz knjige preroka Habakuka (Hab 1, 2-3; 2, 2-4)

Vera zastavlja Bogu vprašanja in potrpežljivo čaka na njegov odgovor. Prerok Habakuk je značilen po globoko ponižni in odprti držbi pred Bogom. To je izraz njegove pristne vere. Samo taka vera lahko pričakuje, da bo Bog resnično odgovoril. Višek berila je zato četrta vrstica, ki pravi, da je vera edini ključ za

razumevanje skrivnosti dogajanja na svetu. V berilu je sicer zapisano, da bo treba morda še dolgo čakati, vendar to ni hudo, če si zasidran v Bogu.

Vere se ne smemo sramovati

Berilo iz Drugega pisma apostola Pavla Timoteju (Tim 1, 6-8. 13-14)

Pavel spodbuja učenca Timoteja, naj se globoko zaveda božjega daru, ki ga je prejel, in naj dopusti, da ga vodi dar Duha, ki je v njem po mašniškem mazi-ljenju. Z njim prejema pogum, ki mu je potreben, da bo sproščeno in odkrito oznanjal celotno resnico o Kristusu, ne da bi kaj zmanjševal ali prikrival. Jedro tega oznanila je vsekakor Kristus, ki je podlaga za naš pogum in naše pričevanje.

Prosimo za močno vero

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 17, 5-10)

Apostoli Kristusa čisto preprosto prosijo: „Pomnoži nam vero!“ To je prošnja za rast v veri. V rožnovenski pobožnosti, ki jo opravljamo v oktobru, se prav s ponavljanjem drobnih prošenj utrjuje naša vera. Kristjan raste v svoji notranjosti, zato mu je ta prošnja silno pri srcu. Vera ni v povečanem znanju o božjih stvarih, ampak v spoznanju, da smo pred njim nemočni in samo iz njega izvira silna moč, ki vrši čudovita dela. Zmaga, ki premaga svet, je resnično odvisna od naše vere. Ljudje z zmagovito vero bodo lahko služili bližnjemu, ne da bi se s tem hvalili.

28. navadna nedelja

15. oktober

Hvaležnost poganskega uradnika

Berilo iz Druge knjige kraljev (2 Kr 5, 14-17)

Današnje berilo nas spominja na tisti

del človeštva, ki Boga ne pozna, pa ga potrebuje, kakor Naaman iz Sirije. Sedanjí papež neprenehoma opozarja na to razsežnost božjega oznanila. Vsem je namenjeno, vsi lahko od njega pridobijo milost notranjega ozdravljenja, kakor je Naaman pridobil telesno zdravje. Berilo poudarja tudi zastonskost božjega evangelija. Prerok namreč pokaže popolno odmaknjenost od kakršnega koli zaslužka na račun oznanjevanja evangelija.

S Kristusom bomo deležni slave

Berilo iz Drugega pisma apostola Pavla Timoteju (2 Tim 2, 8-13)

Odrešenje vsakega človeka ima v Kristusovem vstajenju trdno zagotovilo, da bo uresničeno, zato Pavel opozarja učenca Timoteja naj gradi vse na tem stalnem spominu temeljnega dogodka vstajenja. Vse preizkušnje so malenkost spričo moči, ki izhaja iz sporočila o vstalem Kristusu. „Božje besede ni mogoče ukleniti!“ Če Kristusovi nasprotniki niso mogli Kristusovega groba tako trdno zapečatiti, da bi ne prišel spet ven iz njega, tudi vse drugo trpljenje na svetu ne bo moglo zaustaviti večnega življenja in veselja, ki iz njega izhaja.

Pohvala hvaležnega ozdravljenca

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 17, 11-1)

Jezusa Kristusa je vznemirjala misel, da bodo ljudje prehitro pozabili na velik dar, ki so ga po njem prejeli. Zavest o neizmernosti daru, ki smo ga prejeli, in se imenuje dar božjega življenja oziroma milost, je pomemben člen za nadaljnje darove, ki jih bomo prejeli in so nam potrebni. Zato današnji dogodek izredno poudarja hvaležnost, ki je žal bolj udomačena pri tistih, ki so prišli k Bogu od daleč, kakor pri onih, ki so vedno doma pri njem. Pozabiti na Boga, ki nikdar ne pozablja na nas, je huda napaka in greh. Pozabiti, da nas Bog s svojimi darovi nenehoma obsipava, je znamenje kratkovidnosti. Velik dar za naš čas je prav osebnost papeža Janeza Pavla II. Hvala ti zanj, o božji dobrotnik!

29. navadna nedelja

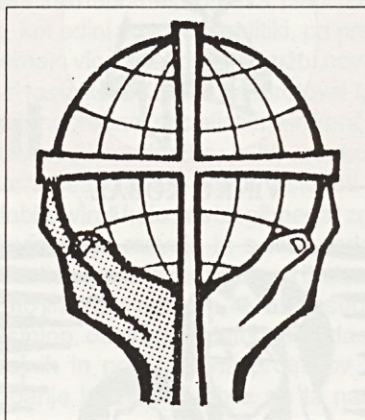
22. oktober

Mojzes zgled vztrajne molitve

Berilo iz Druge Mojzesove knjige (2 Mz 17, 8-13)

Misijonska nedelja

22. oktobra

Cerkev mora oznanjati evangelij vsem ljudem do konca časov. Zato pravimo, da je Cerkev po svoji naravi „misijonska“, to je poslana, da uresniči tisti načrt, po katerem bi se mogli vsi ljudje zveličati in priti do spoznanja resnice (prim. 1 Tim 2, 4). Za to misijonsko delo smo odgovorni vsi kristjani. Vsi naj bi darovali Bogu molitve in spokorna dela, da bi s svojo milostjo dal rodovitnost delu misijonarjev, da bi se zbudili misijonski poklici — tudi med Slovenci v domovini in po svetu, da bi se zbirala za misijonarje potrebna sredstva.

Dogodek z velikega pohoda izraelskega ljudstva po puščavi v obljubljeni deželo nam je v pomoč tudi danes. Tedaj je bil za zmago odločilen trenutek Mojzesove molitve. Ko je molil na gori, je njegovo ljudstvo zmagovalo, zato je tudi danes molitev za uspešno delovanje v misijonskih deželah velika pomoč pri širjenju evangelija. Roke dvignjene v molitvi so za Boga prepričljivo znamenje vere, kateri se ne more upreti. Uslišal jih bo.

Pripravljenost za dobra dela

Berilo iz Drugega pisma apostola Pavla Timoteju (2 Tim 3, 14-17; 4, 1-2)

Poleg vere, ki se izraža v molitvi, je za uspeh oznanjevanja nujno potrebna božja Beseda, izražena v Svetem pismu in izročilu Cerkve. Sveti Pavel z resnimi

besedami opozarja svojega učenca in s tem vse nas, naj se vedno zavedamo odgovornosti za Besedo, ki smo jo prejeli in nam je izročena kot nenadomestljiv zaklad. Časi, v katerih živimo, so resni in zahtevajo od nas resen in zavzet pristop.

Bog pomaga do pravice

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 18, 1-8)

Evangeljska prilika nas spodbuja, da bi se zavedli svoje resnične nemoči in omejenosti. Kdor ni pripravljen raziskati svojega resničnega stanja in ugotoviti svojo bedo in nemoč, ne bo nikdar prišel do odločitve za prošnjo in molitev. Kakor se žena, ki je brez opore moža, saj je vdova, ne predaja obupu in nedejavnosti, ampak prosi in ne da miru, tako tudi mi, božje ljudstvo, ne smemo ostati nedejavni. Uboštvo in revščina v drži molitve je temeljno vedenje vseh, ki so povabljeni na gostijo kraljestva. V tej drži je človek najbolj pristno človeški in Bogu najbližji.

30. navadna nedelja

29. oktober

Bog uslišuje prošnje ponižnega

Berilo iz Sirahove knjige (Sir 35, 12-14. 16-18)

Človeštvo je vedno razmišljalo o svojem odnosu do Boga. Tudi v tem berilu so odsevi takega premisleka o molitvi. Človekova drža molitve mora biti ponižna, saj je le taka pristna. Bogoslužje, ki bi hotelo Boga z daritvami in darovi prisiliti in ukloniti k človekovim prošnjam, je lažno. Kriza bogoslužnih shodov, pri katerih si udeleženci domišljajo, da so storili Bogu veliko uslugo, je očitna. Takšno bogoslužje ne odpira poti k Bogu.

Kristusova nagrada za Pavlovo zvestobo

Berilo iz Drugega pisma apostola Pavla Timoteju (2 Tim 4, 6-8. 16-18)

Pavel čuti, da gre njegovo zemeljsko življenje h koncu, zato se ozira nazaj in ga vidi kot boj in odlično prestano športno preizkušnjo. Vesel je, da se lahko zanese na svojo zvestobo. Zaveda pa se, da je sam: „Vsi so me zapustili“, zato je edino upanje Bog: on je obramba, ki ne le brani pred nevarnostjo, ampak tudi od vseh strahov, ker ga usmerja v novo bivanje.

Bog odpušča skesanemu grešniku

Vsi sveti

1. november

Na praznik vseh svetih, na praznik zmagujoče Cerkve, je ta na edinstven način združena s Cerkvijo, ki še potuje po svetu in se „vojskuje“ s težavami.

Danes je praznik upanja: „nepregledna množica naših svetih bratov in sester“, ki predstavlja izvoljene iz božjega ljudstva, nam postavlja pred oči pravi cilj: svetost, h kateri smo vsi poklicani, se ne kaže v velikih dejanjih, ampak tiho zori z življenjem iz milosti sv. krsta, z vestnim izpolnjevanjem vsakodnevnih dolžnosti.

Sveti so naši prijatelji in vzorniki. Njihova zvesta navzočnost nas varuje in opogumlja.

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 18, 9-14)

Oznanilo Jezusove vesele novice je odprto za vse in brez vsakih ovir namenjeno vsem „ubogim“, vendar tisti, ki si domišljajo, da so „pravični“, naj ga vzamejo resno kot obsodbo. Jezus zagovarja grešnike in je z njimi širokega srca, ter jih ne obsoja, saj tudi Bog tako ravna

Spomin vseh vernih rajnih

2. novembra

Na ta način se še posebej spominjamo vseh naših rajnih bratov in sester, a ne z žalostjo, kakršna nas navdaja ob misli na tiste, ki smo jih za vselej izgubili, ampak s trdnim upanjem, da je vsakdo, ki v življenju zaupa v Kristusa, poklican z njim v življenje. Danes premišljujemo o smrti v velkonočni luči, v luči Jezusove smrti in vstajenja, ki sta temelj našega upanja v vstajenje in večno življenje.

Ob spominu vernih rajnih priporočamo naše upanje Kristusovemu usmiljenju, ki priteka skriža, na katerem je daroval svoje življenje, da bi nam zaslužil odpustčanje grehov in nas spravil z Očetom. Spomin na naše rajne je za nas, ki živimo, hkrati opomin: življenje hitro mine in dobra dela moramo opravljati sedaj. Potem pride sodba in Bog postane za nas, glede na naše življenje, kaznen ali nagrada.

z njimi. Kdor ima sebe za poštenjaka, je že v obsodbi. Grešnik v brezizhodnem

položaju je proti pričakovanju deležen posebne pozornosti in uvidenosti. Prilika iz današnjega evangelija je izziv za tiste, ki se zanašajo nase, in povabilo za skesane, ki bi se radi znebili svoje krivde.

32. navadna nedelja

5. november

Makabejski bratje so verovali v večno življenje

Berilo iz Druge knjige Makabejcev (2 Mjb 7, 1-2. 9-14)

V odlomku je opisano dramatsko dogajanje v spopadu med pristnim zaupanjem božjega ljudstva v Boga in med odpadniško družbo, ki bi jo lahko primerjali sodobni liberalistični miselnosti „naprednega sveta“. Grški osvajalci, ki jih je pripeljal v deželo izvoljenega ljudstva Aleksander Veliki, so oznanjali humanizem, ki ga je uveljavljala grška poganska kultura. Verniki, ki se držijo svoje vere v Boga, so resničnijunaki. Tise namreč zavzemajo za temeljne vrednote; edino te lahko osrečijo celotnega človeka.

Bog naj nas utrdi v dobrem

Berilo iz Drugega pisma apostola Pavla Tesaloničanom (2 Tes 2, 16-17; 3, 1-5)

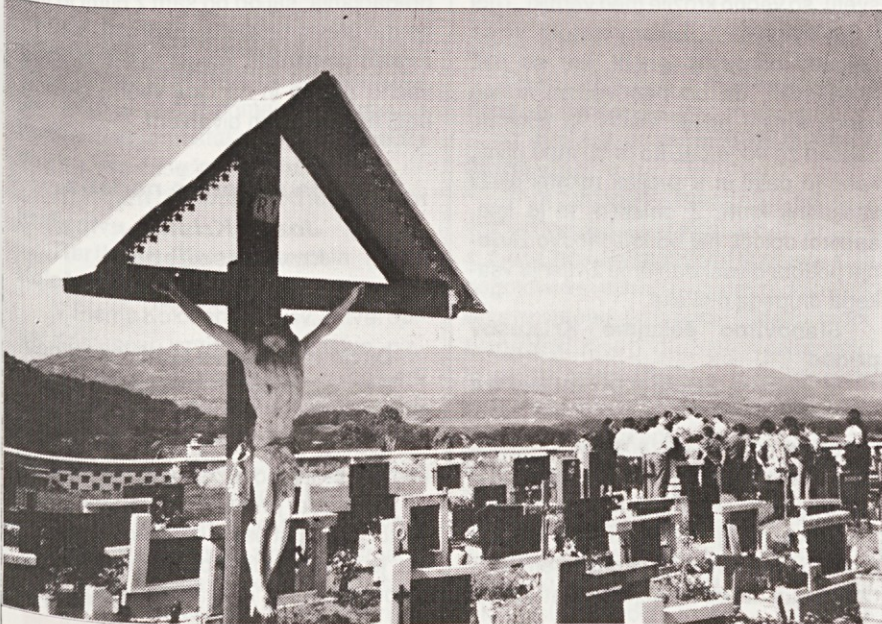
Pavel v kratkem Pismu Tesaloničanom pravi, da ni dogodka, ki bi nas mogel ukloniti. Bog nas je namreč ljubil in Kristus je otipljivo znamenje te božje ljubezni med nami: v njem lahko najdemo tolažbo, kar je isto kot utrditev in gotovost. Upanje pa, ki ga neverni niti poznali niso, nam daje resnično dobre sadove, prihaja pa od Kristusa, ki nas ne bo nikdar izdal in ne bo nikdar preklical svoje besede.

Bog daje večno življenje

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 20, 27-38)

Veliko ugibanj nam zastavlja vprašanje o življenju po smrti in o tem, kakšno bo to življenje. Tudi v Kristusovem času so krožila različna mnenja in razlage o posmrtnem življenju. Saduceji, ki so bili iz vrst duhovnikov in vodilnih ljudi, so vprašanju dodali nekaj posmehljivosti. Vprašanje pa je izhajalo iz prepričanja, da bo tisto drugo življenje nekaka vrnitev na prejšnje in staro, ne pa nekaj povsem novega. Jezus celotno razmišljanje in odgovor zasuka na čisto drugo področje

Studeneec na Dolenjskem (po Grozdetovih poteh). Foto: M. Šušteršič

Jezus Kristus, Kralj vesoljstva

26. novembra

Nastanek praznika Kristusa Kralja bi mogli povezati s propadom treh kraljestev ob koncu prve svetovne vojne: Nemčije in Avstro-Ogrske. Svet je bil v razvalinah in tičal globoko v zlu tudi zaradi razpredajoče se boljševiške revolucije. Tudi zato je papež Pij XI. leta 1925 za vso latinsko Cerkev uvedel praznik Kristusa Kralja, čigar kraljestvo naj bi spet bolj zažarelo kot kraljestvo resnice in življenja, kraljestvo svetosti in milosti, kraljestvo pravičnosti, ljubezni in miru. Zadnji cerkveni zbor je praznik pomaknil na konec cerkvenega leta (prej je bil na nedeljo pred vsemi svetimi) in s tem osvetlil Kristusa kot kralja časov in vekov, Kralja vesoljstva in večnosti, ko je Kristus po vnebohodu sedel na desno svojega Očeta in začel kraljevati. Ta praznik praznujemo v zavesti, da je

Kristus naš Kralj in da ima njegovo kraljestvo prostor v naših srcih.

Vsi sveti

ZDENKA SERAJNIK

*Zaslišali smo pesem, daljni odmev sreče,
ki je ne pogasi nobena noč:*

*Hvala in in slava in čast vekomaj
tebi, najvišji, vsemogočni Gospod!*

*Ti si bil naša pesem, naša luč, naša moč,
ko smo hodili po težki poti življenja
in brez tebe — ne bi zdržali.*

*Hvala in slava in čast ti vekomaj,
Jagnje božje, za nas darovano!*

*S tvojo krovjo smo oprali svoja oblačila,
izmili vso gnusobo greha.*

*Hvala in slava in čast ti vekomaj,
najsvetejši, ljubezni polni naš Bog!*

*Ti si spremenil uboštvo v zaklad,
ti si žalost pretil nam v radost,
ti si preganjanih vzvišena čast,
Ti — ki čistim daješ, da gledajo te.*

*Hvala in slava in čast vekomaj —
blagor vsem, ki za tabo so šli;
spolnil, presegel najlepši si sen:
v svoje si nas kraljestvo sprejel!*

je: pove namreč, da bo način novega življenja angelski, ne človeški: to je popolnoma drugačen, presenetljiv.

33. navadna nedelja 19. november

Pravičnim zasije sonce pravičnosti
Berilo iz knjige preroka Malahija (Mal 3, 19-20a.)

Prerok Malahija s tem odlokom odgovarja na vprašanje: Kdaj se bo izpolnil božji načrt, ki je bil tolikokrat napovedan? „Da, pride dan Gospodov!“ Prišel pa bo drugače, kot si ga nekateri predstavljajo. Kakor uživajo ogenj bo použil vse, kar se upira njegovi pravičnosti. Pred Bogom se bodo stvari pojavile v pristni naravni svetlobi, tako da ne bo nobene negotovosti glede njih.

Kdor noče delati, naj tudi ne je
Berilo iz Drugega pisma apostola Pavla Tesaloničanom (2 Tes 3, 7-12)

Govorice o tem, kdaj bo prišel končni obračun za vse stvari in dogodke na tem svetu, so vedno krožile med verniki. Tudi v Pavlovem času, kakor v našem, so se nekateri prepustili lenobi, ker so pač pričakovali, da bo napovedani konec vsega kmalu prišel. Pavel jih spomni, kakšen zgled je dal, ko je bil med njimi, kako je delal in s svojimi rokami služil vsakdanji kruh. Z oblastjo, ki jo ima, apostol določi, naj bo kristjanovo življenje podobno vsakdanjemu življenju vsakega drugega človeka.

Stanovitno čakajmo Kristusov prihod

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 21, 5-19)

S tem odlomkom začenja evangelist Luka Jezusov govor o koncu sveta: eshatološki govor. Učencem Kristus naroča, naj ne verjamejo tistim, ki širijo nekake zanesljive napovedi o skorajšnjem koncu, pa tudi naj se ne dajo zbegati zaradi

vojsk in drugih nesreč, ki bodo prišle na svet. Tudi naj se ne vznemirjajo zaradi preganjanja, saj bo on sam s njimi in jim bo dal pravih besed in modrosti. Vedno morajo poglobljati zavest, da je Kristus vedno z njimi in da Oče vedno skrbno bedi nad njihovim bivanjem.

Zadnja navadna nedelja

**Jezus Kristus,
kralj vesoljstva**

26. november

David maziljen za kralja Izraelcev
Berilo iz Druge Samuelove knjige (2 Sam 5, 1-3)

Izraelci so Davida izbrali za kralja. Imel je vse lastnosti, ki so jim bile všeč in se jim je zdel primeren, da jih bo vodil. Nekoč preprost pastir iz okolice Betlehe-
ma, je postal voditelj božjega ljudstva in bil povezovalc in branitelj vsega ljud-

Rožni venec — danes

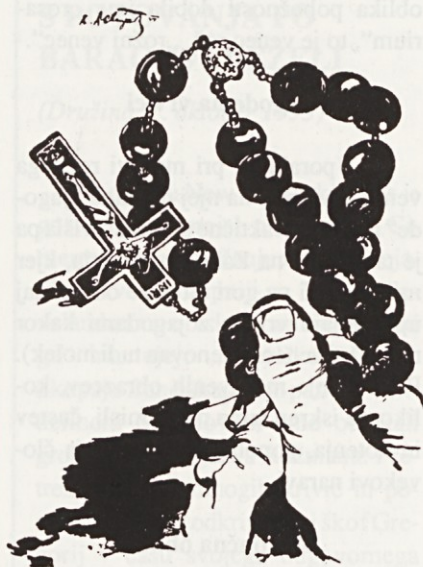
POMEN IN ODLIČNOST

ROŽNEGA VENCA

1. Že v prejšnjih časih so rožni venec radi imenovali „povzetek vsega evangelija“ ali „evangelij po Mariji“ (podobno kot pravimo evangelij po Mateju, itd.). Kakšen pomen ima ta Marijina molitev za naš čas in kakšne možnosti imamo, da ga redno molimo?

Vsi papeži brez izjeme so rožnemu vencu posvečali čuječo pozornost in dušnopastirsko skrb. Ponovno so priporočali čim bolj pogosto molitev rožnega venca, ga širili, razlagali in ga poveličevali kot nadvse uspešno sredstvo za rast v krščanskem življenju in apostolski gorečnosti, bodisi duhovnikov in laikov.

Pavel VI. je še posebej priporočil rožni venec 7. oktobra 1969, ob 400-letnici, odkar je sv. Pij V. določil sedanjo obliko rožnega venca. In pet let kasneje, 2. februarja 1974, je isti Pavel VI. o obširni okrožnici „O Marijinem očehčenju“ („Marialis cultus“) eno četrtno posvetil molitvi rožnega venca.

Vrednote rožnega venca

2. V tem dokumentu Pavel VI. pri-

znava zasluge raznih marioloških kongresov in dušnopastirskih izkušenj glede molitve rožnega venca, ki nam pomagajo, da tudi v našem času pravilno mislimo o tej molitvi in v njej cenimo naslednje VREDNOTE:

a) **Evangeljski značaj** rožnega venca: iz evangelija so vzete skrivnosti posameznih desetk in iz evangelija so vzete molitve, ki jih ponavljamo: očenaš in zdravamarija. Zato ga danes nekateri imenujemo kar „evangeljsko molitev“.

b) Rožni venec nam urejeno in postopoma, od desetke do desetke, razodeva, kako je božji Sin z učlovečenjem uresničil **delo odrešenja**: od deviškega spočetja in skrivnosti Jezusovih otroških let do trpljenja, smrti in vstajenja. Razdelitev rožnega venca na tri dele ne odgovarja samo časovnemu redu dogodkov, ampak še mnogo bolj božjemu odrešenjskemu načrtu: Jezusovo ponižanje, smrtin poveličanje. Zato res lahko rečemo, da je rožni venec „povzetek“ evangelija.

c) Iz tega razloga je rožni venec tudi globoko **kristološka ali Jezusova molitev**: protagonist, prva oseba zgodovine odrešenja ni Marija, ampak Jezus. Zato je znano, da imajo nekateri narodi ali kraji (npr. Slovenci) navado, da na koncu vsake „zdravamarije“ za imenom Jezus, dodajajo stavek, ki spominja na dogodek desetke.

c) **Premišljevanje, kontemplacija, gledanje** posameznih skrivnosti oz. dogodkov. Brez premišljevanja je rožni venec kakor telo brez duše, mehanično ponavljanje. Olajša premišljevanje, če molimo umirjeno, ne prehitro, ne prepočasi.

c) **Dopolnilo bogolužja**: posebej v zadnjih časih nas Cerkev prosi, da ohranimo in gojimo ljubezen do rožnega

stva. Dolgo časa je potrpežljivo delal in se razumno pripravljal na bodoče naloge. Tako je postal primerna podoba za Kristusa, ki je postal prvi kralj, po božji volji za vse čase in vsa ljudstva.

Kristjani živimo v Kristusovem kraljestvu

Berilo iz Pisma apostola Pavla Kološanom

V Pismu Kološanom je sv. Pavel opisal Kristusovo vzvišeno veličastvo, njegovo nezamenljivo nalogo v božjem načrtu; on je bil prva podoba in prvorojenec vsega stvarstva. Ko danes slavimo praznik Jezusa Kristusa, kralja vesoljstva, smo veseli, ker pripadamo Cerkvi, ki ji je On glava. On je prvi v novem stvarstvu, ki se je rodilo z njegovo zmago nad smrtjo. Kristus ima oblast nad vsem vesoljem in vse napolnjuje s svojo nav-

zočnostjo.

Desni razbojnik prosi za sprejem v Kristusovo kraljestvo

Iz **svetega evangelija** po Luku (Lk 23, 35-43)

V prazničnem evangeliju so razvrščeni vsi, ki se pod Kristusovim križem iz njega norčujejo: najprej ljudstvo, ki je negotovo v svojih odzivih, nato poglavarji, ki se posmehujejo njegovi čudežni moči, nato vojaki, ki se pridružujejo vsej množici in se po svoje izkažejo s ponujanjem kisa, na koncu pa še levi razbojnik. Edini, ki se temu zboru posmeha in krutosti ne pridruži, je desni razbojnik, ki pokaže resnični pogum in Jezusa prosi odpuščenja in pomoči. Njegova ponižna in zaupljiva molitev je zaslužila Kristusovo slovesno zagotovilo, da ga bo vzel k sebi v kraljestvo popolne sreče. ●

venca in ga molimo izven bogoslužja (npr. ne med mašo).

e) **Družinski rožni venec:** premagujmo težave (TV), gojimo družinski rožni venec, bodisi po en del v celoti ali vsaj po posameznih desetkah. To nam bo v blagoslov in zveličanje!

NASTANEK ROŽNEGA VENCA

Venec rož

1. Obliko molitve, podobne današnjemu „rožnemu vencu“, so od začetka radi imenovali „Marijin psalterij“. Že od 12. stoletja so dominikanci (sv. Dominik u. 1221) in drugi redovniki in redovnice ter laiki radi ponavljali pozdrav nadangela Gabrijela Mariji ter pri tem premišljevali veselje, ki ga je Marija občutila ob raznih dogodkih ali skrivnostih Jezusovega življenja. Tako so hoteli „spletati venec rož“ Mariji v čast in pozdrav.

Trikrat po 50 zdravamarij

2. Navada ponavljati „zdravamarijo“ trikrat po petdesetkrat, vsega skupaj

torej 150-krat (kar ustreza številu psalmov stare zaveze) se je razširila zlasti med cistercijanci na Holandskem. Prvikrat se je trikratna petdesetorica „zdravamarij“ imenovala „psalterij preblažene Device“ leta 1272. Kmalu so takšni ustni molitvi začeli dodajati premišljevanje o Jezusovih in Marijinih skrivnostih. Nedolgo zatem je ta oblika pobožnosti dobila ime „rosarium“, to je venec rož, „rožni venec“.

Jagode na vrvcici

3. Uporabljati pri molitvi rožnega venca vrvico in na njej nabrane „jagode“ izvira iz praktične potrebe; prišla pa je ta navada na Zahod z Vzhoda, kjer npr. menihi na gori Atos že od nekdaj uporabljajo vrvico z jagodami kakor naš rožni venec (imenovan tudi molek). Ponavljanje molitvenih obrazcev, kolikor je iskren izraz naših misli, čustev in hotenja, popolnoma odgovarja človekovi naravi.

Dokončna oblika

4. Dokončno obliko so rožnemu

vencu dali kartuzijanci ob Renu v začetku 15. stoletja. Le besedilo zdravamarije je bilo pod Pijem V. leta 1568 malenkostno dopolnjeno, da je dobilo današnjo obliko. Konec 15. stoletja (1470) so tudi dominikanci sprejeli to obliko, tako da je bilo 150 zdravamarij prepletenih z vmesno molitvijo očenaša, vse pa spremljano s premišljevanjem veselja, trpljenja in poveličanja Jezusa in Marije. Polagoma se je izkristaliziralo ravno 15 tistih skrivnosti rožnega venca, ki so danes v navadi in so vzete iz evangelijev.

Bratovščine rožnega venca

5. V istem času, konec 15. stoletja so tudi nastale „bratovščine rožnega venca“. Papež Sikst IV. je 12. maja 1479 te bratovščine potrdil in tako pripomogel, da so se kmalu razširile po vsej Evropi. Papež Pij V., sam dominikanec, je organiziranje bratovščin poveril dominkanecem, ki so iz njih znali napraviti prave šole duhovnega življenja. Mesečna pridiga (duhovna obnova), združena s procesijo na prvo nedeljo v mesecu, je pomagala članom, da so bolje razumevali rožnovenske skrivnosti in iz njih oblikovali res krščansko življenje.

Jerinova kopija Marije Pomagaj v lienškem taborišču, katere 50-letnico blagoslovitve smo obhajali v Slomškovem domu.

PAZNIK „NAŠE LJUBE GOSPE ROŽNEGA VENCA“

Bitka pri Lepantu

1. Sredi 16. stoletja je krščanskim deželam Evrope pretela skrajna nevarnost s strani Turkov. Odločilnega pomena je bila vélika zmaga kristjanov nad neprimerno močnejšim turškim brodovjem v bitki pri Lepantu 7. oktobra 1571. Že nekaj let pred bitko je papež Pij V. skušal prebuditi duhovne sile Zahodne Evrope in je v ta namen določil post in javne molitve, posebej še molitev rožnega venca. Boj se je z vso silo razvnel pri Lepantu ravno na 1. nedeljo meseca oktobra (7. 10.) 1571 — prav tisti dan, ko so se bratovščine rožnega venca zbrale in goreče molile rožni venec.

Zmaga Rožnovenske Marije

2. Kljub silni premoči na strani Turkov so kristjani sijajno zmagali. Zgodovinarji pripovedujejo, da je papež Pij V. imel 7. oktobra videnje, v katerem je spoznal, da so v tistem trenutku kristjani zmagali; pohitel je v svojo kapelo in se zahvalil Mariji za njeno priprošnjo.

To zmago je tudi vrhovni poveljnik don Juan de Austria sam pozdravil kot Marijin odgovor na pobožno molitev rožnega venca.

Beneški senat je pod sliko, ki predstavlja znamenito bitko, dal napisati: „Ne moč, ne orožje, ne poveljstvo — vse to nam ni pridobilo zmage, ampak jo je pridobila rožnovenska Marija.“

V hvaležen spomin na to milost je sv. Pij V. 17. marca 1572 z Bulo „Salvatoris Domini“ odredil, naj bo odslej 7. oktober posvečen praznovanju „spomina svete Marije Zmagovavke“. Njegov naslednik Gregor XIII. je naslednje leto določil natančnejše ime tega praznika kot „praznik naše ljube Gospe rožnega venca“.

Ob prvi obletnici bitke pri Lepantu je papež Klemen X. na prošnjo Španije praznik raztegnil na vse španske dežele. Po zmagi nad Turki pred Dunajem 1. 1683 je papež Klemen XII. praznovanje ukazal za vso Cerkev. Sv. Pij X. pa je 1. 1913 odredil, naj se praznik obhaja vedno 7. oktobra.

Praznik Rožnovenske kraljice

3. Predmet rožnovenskega praznika je Marija, kolikor njeno življenje v rožnem vencu preišljujemo skupaj z Jezusovim, ne pa ravno in toliko podrobnejši zgodovinski dogodek, ki je bil povod za nastanek tega praznika.

S postavitvijo praznika pod naslovom rožnovenske Matere božje hočejo papeži priporočati prav vsem vernikom obliko pobožnosti, ki je za njihovo duhovno življenje prav posebno važna. Rožni venec je več kakor pa kakršna koli navadna pobožnost — to je naravnost **USTANOVA** molitve, ki ima v

Cerkvi na neki način uradni značaj. Papež Janez XXIII. je 1. 1962 za mesec oktober zapisal: „Rožni venec zavzema pri duhovnikih in redovnikih prvo me-

sto takoj za prejemanjem sv. zakramentov. Je to odlična oblika združevanja z Bogom in duhovnega dviganja.“

ODLOMEK IZ REPORTAŽE S POTOVANJA PO BARAGOVI DEŽELI

(Družina, 1. oktober 1995)

Po ogledu New Yorka, kjer nas je gostoljubno sprejel p. Krizolog Cimenman, in po srečanju z našimi rojaki v slovenski župniji sv. Vida v Clevelandu smo obiskali Lemont. Rojaki ga imenujejo „ameriške Brezje“. Skupaj s frančiškanskim patrom Vendelinom Špendovom smo obiskali grob škofa Gregorija Rožmana. Pretreseni zaradi mnogih krivic in ponižanj, ki jih je odkritosrčni škof Gregorij v času svojega odgovornega poslanstva doživljal, smo ob njegovem grobu zapeli Slomškovo pesem „Kraljevo znam'je, križ stoji“. Škof Rožman je že ob izvolitvi za škofa

preroško zaslutil težo škofovske službe v prelomnem času zgodovine našega naroda in je zato sprejel geslo: „Teža križa in plačilo“. Ob njegovem grobu smo enodušno ugotavljajali: Vso resnico o delu in življenju škofa Rožmana bo potrebno odkriti mladi, povojni generaciji Slovencev, ki je bila nahranjena v šolah le z ideološko propagandnim besednjakom komunističnega režima. Prekaljen v velikem duševnem trpljenju, je zapisal Slovincem napozabno oporoko: „Naj umrem zaničevan in zasramovan, naj bo moj grob brez vsake časti, samo da bi božje kraljestvo med našim narodom ne trpelo škode.“

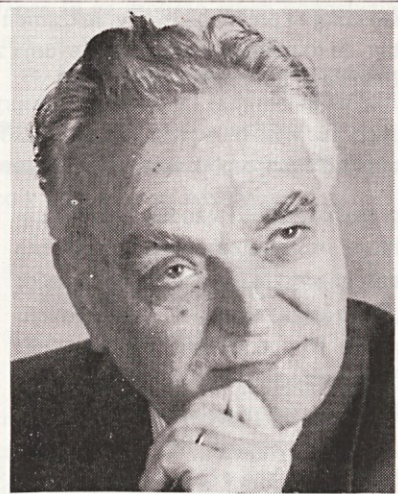
Prav gotovo se bližamo časom, ko bo škof Rožman vstal iz zaničevanja in zasramovanja in se bo odkrila resnica, da je odklanjal surovo obliko stalinističnega komunizma, ki je dolga desetletja po vojni duhovno zaviral in omejeval zlasti slovanske narode.

Skupina romarjev iz Slovenije pri grobu škofa Rožmana v Lemontu.

Smrt kot aperitiv

ALOJZ REBULA

Smrť je, kot je znano vsakemu kulturnemu ozaveščenemu človeku, tista jeklena stena, ob kateri se nemočno razbijajo vse sodobne filozofije, ki odklanjajo Boga.

Odklanjati Boga pomeni namreč obstati pred smrtjo v njeni nedoumljivi grozoti. Zakaj smrt je grozota, pa naj se zdi še tako kozmološko, se pravi glede pretakanja materije, „naravna“.

Vse, kar je živega, začenši od same rastline, beži pred uničenjem. Kaj šele človek, v katerega je vsejano seme nesmrtnosti!

Strah pred smrtjo ni odvzet niti kristjanu, vsaj povprečnemu ne, ki mu naj bi bila smrt prestop v bolj živo, bolj srečno in neminljivo življenje (kjer bo „milijardokrat bolj živ kot sedaj“, bi rekel Maritain). Tudi med krščanskimi svetniki niso vsi Frančiški, ki jim je smrt „sestra“: marsikateri med njimi se je smrti bal.

Skratka, zanikati grozotnost smrti je toliko kot izstopati iz normalnosti človeškega čustvovanja in mišljenja. Posebno za človeško srce ne bo nikdar nekaj „normalnega“, ampak nekaj globinsko skreganega s smislom, ki je v stvareh. Odkod ta splošnočloveški občutek „skreganosti“, to je kristjanu, ki ve za izvorni greh, jasno.

Nesmiselnost smrti seveda čuti — in kako jo čuti! — tudi moderni ateizem. Kakšno držo zavzema do pojava, ki mu pomeni štrbunk v nič?

„Normalnost“ smrti si komaj upa zagovarjati. Še najrajši se dela, ko da smrti ni: da jo ignorira. Eksemplaričen je zgled Karla Marxa, tega očeta ateističnega veka, ki med tisoči stranmi, ki

jih je napisal, posveča smrti tri — 3! — vrstice.

Ali more vplivati smrt na koga spodbujevalno?

Spodbujevalno bi vsekakor morala vplivati na verujočega človeka, saj bi ga morala opozarjati na dragocenost časa, ki mu je dan, da žanje za večno žitnico.

Kaj pa, če gre za človeka, ki v posmrtnost ne verjame in mu je smrt konec vsega? Ostane mu samo eno: kako se rešiti groze pred smrtjo? Kakšne patetične poskuse nam ponuja kulturna zgodovina, od Rimljana Lukrecija v 1. stoletju pred Kristusom tja do Francoza Camusa v našem 20. stoletju.

Grozo smrti sta namreč oba priznala.

Toda glej, v slovenskem tisku sem naletel na članek filozofa, kajpada nekristjana, ki mu smrt ne samo da ni v grozo, ampak si ob njej skoraj spodbudno mane roke: smrt mu je spodbuda za čim polnejše življenje.

Lej, kakšno cvetje raste pod Triglavom, sem si rekel, ko sem prebral tisto spodbudnost. Vidik Niča, pred katerim se brani človeško čustvovanje in

mišljenje od poganske antike sem, je temu zanimivemu Slovincu tako rekoč aperitiv, da čim bolje živi in piše?

Kaj reči k taki srečni drži? Da o okusih ni kaj razpravljati — *De gustibus non disputandum*?

Ali pa smo tukaj pri početju, ki bi ga imenovali miselni estetizem? Z drugo besedo igrakanje, kakršnega je bilo v povojnem slovenskem filozofiranju na pretek? Dovolj je pomisliti, pri naših filozofih, na ono nonšalantno preskakanje s konja na konja, s starega Marxa na mladega, na Sartra, Heideggerja, Lacana...

No, če gre za problem smrti, kristjan nima kaj preskakovati. Ve, da je v človeško usodnost ni vnesel Stvarnik, ampak človekov upor. Tudi si smrti noče sladkati z raznimi minljivimi triki. Njegov Učenik se je ob prijateljevem grobu zjokal: smrt je torej bila nekaj strašnega celo Njemu. Toda ali ni prav tisti dan rekel tudi: „Jaz sem vstajenje in življenje?“

Kristjan v svojem realizmu prav tako zavrača zvijače modernega ateizma, ki hoče napraviti iz smrti aperitiv, kakor zavrača njegov Nič: Kristus mu je obluba neke „milijardne“ prihodnosti... ●

Božja njiva v Homcu pri Kamniku. Foto: M. Šušteršič

Brezposelnost in revščina

AVGUST HROVAT

Brezposelnost in revščina sta največji kugi v sodobni družbi. Nahajata se, oziroma ju trpijo v gospodarsko razvitih in bogatih deželah ter nerazvitih in revnih. Nobena narodna in državna skupnost ni izvzeta, kot je to bilo prva desetletja po drugi svetovni vojni.

Brezposelnost

Brezposelnost v glavnem pomeni, da sposobni in voljni delati, predvsem v svojem poklicu, ne morejo dobiti zaposlitve in zaradi tega za življenje potrebnih sredstev. Vzroki so različni, pogledjmo samo nekatere.

Funkcijska brezposelnost pomeni, da se brezposelni iz različnih subjektivnih in objektivnih vzrokov ne morejo prilagoditi novim potrebam povpraše-

vanja. Eni imajo priložnosti, predvsem mlajši, da bi se usposobili za nove potrebe proizvodnje in služnosti panog, drugi pa, posebno starejši, se težko prilagodijo novim zahtevam. Večkrat jim tudi družbene ustanove zaradi njihove starosti zanikajo to priložnost. So pa tudi primeri, da nekateri to priložnost dodatne strokovne izobrazbe odklanjajo.

More biti sezonska, zaradi sezonske narave nekaterih gospodarskih aktivnosti, kot na severni polobli v zimskem času gradbeništvo, izkoriščanje gozdnih rezerv, poljedelstvo in vinogradništvo, ki najemajo delovne roke. Ta sezonska brezposelnost je bila med vojnama močno prisotna v Prekmurju. Spomladi jih je odhajalo na tuje približno deset tisoč, v jeseni so se v večini vračali in čakali na prihodnjo pomlad.

Konjunktorna brezposelnost je lastna gospodarski krizi. Zaradi finančnih težav, pomanjkanja izvoza in povpraševanja na domačem trgu, ker potrošniki nimajo denarja, večkrat pa tudi zaradi visokih cen. Blizu te vrste brezposelnosti je ciklična, zaradi cikličnega gibanja gospodarske aktivnosti.

Po uporabi francoskih študentov v letih 1968 in 1969 so ponekod začeli povečevati mlade in jih postavljali na vodilna mesta v gospodarstvu in ostalem družbenem življenju. Izpodrinili so starejše z izkušnjami in stalno voljo do dela. Če so bili odpuščeni zaradi starosti, niso mogli dobiti druge zaposlitve, v sili pa za zelo nizke plače, kar je znižalo njihovo življenjsko raven. Pri tem se pa pozablja, da so mladi dobili svojo strokovno izobrazbo na univerzah in tehničnih šolah s posredovanjem v večini primerov odraslih in starejših.

Na to resničnost se zelo pozablja v nekaterih deželah in ta pozaba je večkrat vzrok stečaja v podjetjih, ki se poslužujejo prakse odklanjanja starejših in na njihova mesta postavljajo mlade brez praktičnih izkušenj.

Prisilni in nezaželeni brezposelnosti je prišteti prostovoljno, to je vseh, ki nočejo delati, čeprav imajo to možnost, ker računajo na brezposelne podpore in

Spomin vseh vernih rajnih

ZDENKA SERAJNIK

*Smo list uvel, ki ga jesen odnaša
in ga vrtinči skoz megleni zrak,
zažene brez usmiljenja na tlak,
da ga stopinj nešteto potepta?*

*Smo cvet, ki slana ga noči požge,
lepota je njegova — sèn zgubljen,
smo na drevesu zadnji, nedozôrel sad,
ki hodijo ga kljuvat črni vrani,
da so razpadle vse pogumne sanje,
ki jih nekoč zbudila je pomlad?*

*Smo le beseda, ki nekoč je pela,
pa jo odnesel je nevihte srč,
da se neznano kje je izgubila,
nobeno ne prisluhne ji srce?*

*Prav nič tega! — Vse več kot to:
izbrana smo in dobra, klena zrna,
kot mati nas neguje zemlja črna,
v nas Kristusova polje moč in rast!*

*Poganjamo v razsežnost novo, v novi čas,
življenje v Bogu je — neuničljivo!*

podpore družbenih karitativnih ustanov.

Kaj pa brezposelnost v resnici je, pa najbolj občutijo in vedo povedati brezposelni, ki imajo veliko volje do dela in ga ne morejo dobiti.

V katoliškem družbenem nauku je Cerkev ostro obsodila brezposelnost in težke posledice, ki jih prinaša. Sedanji papež Janez Pavel II. to stori vsak teden v svojih nagovorih.

V preteklosti je Pij XI., v obdobju gospodarske krize v letih 1929-1932, v okrožnici Nova impendent z dne 2. oktobra 1931 pokazal na pogubne posledice brezposelnosti in navedel kot glavni vzrok finančno krizo, sedem mesecev pozneje pa v okrožnici Caritate Cristi compulsi z dne 3. maja 1932 zopet govori o gospodarski krizi, ki je zajela človeštvo. Glavni vzrok vidi v ateizmu, zato prosi, da naj verni moljijo in delajo pokoro, da se omehčajo srca brezvestnih.

Revščina

Revščina je življenjsko stanje, za katero je značilno veliko in stalno pomanjkanje za življenje potrebnih dobrin zaradi pomanjkanja denarja. Vzrok je v

majhnih dohodkih posameznika in predvsem družine, ki imajo majhno premoženje ali ga pa nimajo, enako ne lastnega stanovanja ali hiše.

Poleg stvarne revščine obstaja duhovna, izrazna, miselna in duševna, pomanjkanje smisla za kulturne vrednote in ukaželjnosti.

Revščina, ki je dandanes prisotna v bogatih in revnih deželah, je izredno pereč in težak problem. Včasih je breme revščine težilo samo revne dežele, sedaj pa je prisotna tudi v bogatih, v katerih del prebivalstva živi v za človeka nevrednih razmerah. Tako je postala svetovni problem.

Dolga leta je na to opozarjala in tudi pomagala v glavnem samo Cerkev, sedaj se obravava tudi v mednarodnih ustanovah in srečanjih. Letos spomladi so na mednarodnem srečanju pod okriljem Organizacije združenih narodov to vprašanje je obravnavali tudi v Kopenhagenu na Danskem. Mednarodne finančne ustanove so obljubile svojo pomoč.

Nekateri menijo, da je vzrok vedno večje revščine v dejstvu, da se revni ne poslužujejo dovolj ustanov, ki se jim nudijo. Se ne trudijo dovolj za izobraz-

bo, ki jim jo nudijo zanje ustanovljene šole, niti se ne poslužujejo zdravstvenih ustanov, ki služijo njihovemu zdravju. V takem odklonu so vse investicije, državne in mednarodnih ustanov, zaman, ker ne služijo svojemu namenu.

Večkrat pa so revni nekako izključeni iz sodelovanja v družbenem življenju. Ustanove, ki bi naj zanje skrbele in zboljšale njihovo kulturno in stvarno stanje, poslujejo brez prisotnosti njihovih predstojnikov, nihče se ne posvetuje z njimi. Zaradi tega gre velik del pomoči mimo realnih potreb. Ni potrebna in zadovoljivega dialoga med revnimi in voditelji ustanov, ki naj bi jim pomagale. Med njimi obstaja velika razdalja in jo je treba odpraviti.

Revnim je treba nuditi delo in zaslužek ter ne navajati na podpore. Revne dežele potrebujejo naložbe — kapitala — v podjetja iz bogatih dežel, ki bodo nudila zaposlitev in potreben zaslužek. Odpovedati se pa morajo izkoriščanju in pretiranemu dobičku. In tukaj so velike težave, ker se tuji kapitali v revnih deželah pogosto poslužuje za človeka nevrednih delovnih pogojev.

Kaj je revščina, najbolj občuti reven človek in njegova družina. Nekateri se

19. obletnica pri Svetogorski Kraljici. Po slovesnosti v cerkvi sv. Rafaela je sledil kulturno-družabni del v dvorani.

Foto: M. Vombergar

Lepo vedenje

MILENA AHČIN

Čim se človek zave samega sebe, se skuša uveljaviti v svojem okolju. Vsak drugače, ker smo po značaju različni. Že otrok izziva pozornost, ker potrebuje pomoč za preživetje. Prva zahteva je večkrat jok. Lahko pa je tudi gibanje ali smehec, če je novi zemljan vesele narave. S čimerkoli išče stikov z živo okolico. Z odraščanjem se spreminjajo potrebe. Vsak človek si na svoj način utira pot do uspehov. Vedno bolj spoznava, da so ob njem drugi, ki tudi vedno nekaj hočejo in vsak drugače

svoje revščine sramujejo, toda revščina ni sramota, a jo je treba odpraviti in se za to truditi.

Pri tem kristjani ne smejo pozabiti, da si je Kristus s svojim prihodom med zemljane izbral revščino in bil reven do smrti na križu.

rine naprej. Zato je urejena človeška družba morala sprejeti pravila, ki omejujejo preveč silne in vzpodbujajo boječe. To je začetek vzgoje lepega vedenja.

Rad ali nerad — vsak od nas se mora vsak dan z nekom srečati. Znanec je lahko prijeten ali ne. Vzgojen človek vedno pozdravi. Pozdrav je kot okence, ki se odpre, da posije žarek našega razpoloženja tudi na drugega. Prijatelju pokažemo svoje notranje lice, uradnemu znancu samo poblisnemo s kratko besedo. Tudi samo poklon ali nasmeh je lahko pozdrav. Vendar pozdravljeni mora to čutiti, sicer bi bil prizadet, razočaran, ko je vendar pripravljen pozdraviti.

Družba je postavila pravila. Čim prej se jih navadimo, tem lažje nam bo osvajati okolico. Otroka, ki zna lepo pozdraviti, je vsak vesel. Tak otrok si že

s pozdravom pridobi prijatelja. Vendar je le malo otrok, ki bi imeli pogum in zrelost, ki sta potrebna za pravičen pozdrav, posebno če je pozdravljeni starejši in manj domač. Prav v tem trudu za premagovanje strahu je največji delež vzgoje otroka. Trud se poplača. Žalostno bi bilo, če bi desetletno otroče ne znalo reči sosedi: „Dober dan!“ Soseda bi verjetno skušala razumeti mladega nerodneža. A ostal bi nekakšn zid med obema. Otrok tako ne bi imel lahko pot v svet odraslih, kjer bo nekoč hotel uspeti. Zato mu pomagajmo, da si okrepi zavest dolžnosti, ki je samo njemu koristna. Kdor se s pozdravom približa družbi, je že pridobil del pravice biti njen član. Kjerkoli, tudi med neznanci, je pozdrav prijeten. Ne verjameš? Ko se postaviš v vrsto pred banko, ko prideš v trgovino ali ko sedeš v krčmi in naročiš kavo, kratek pozdrav ublaži marsikatero napetost ali neprijetno zgubo časa. S tistimi, ki z nami delijo trenutek enake usode, smo si skoraj domači.

Kdo prvi pozdravi, nam pove občutek. Pri vojaških činih se takoj ve, kdo mora prej pozdraviti. Med navadnimi

Sanhuški mladinski pevski zbor pod vodstvom dirigentke Andrejke Selan Vombergarjeve nastopa na obletnici pri Svetogorski Kraljici.

Turško prodiranje v Srednjo Evropo

PAVLINA DOBOVŠEK

Živimo v 1995. letu. Javna občila niso še nikoli bila tako polna besed o „pravica človeka“ kakor letos, posebno še, ker je pred kratkim bil v Pekingu kongres žená, na katerem so zastopnice 184 dežel razpravljale o pravicah pa tudi o zahtevah svojega spola. Kakor v posmeh vsem zagovornikom in terjavcem pravic za doseg dostojnega mesta človeka v vsakdanjem življenju pa se prav v teh časih namanj upošteva njegova osnovna zahteva in pravica za bivanje na tem planetu. Krvave vojne in etnično uničevanje človeških bitij v Afriki ter v srcu Evrope nam zadostno prikazujejo nizkotno in brezčutno stran v človekovem značaju, kadar se prepusti vplivu zla in strasti o uničevanju. Sveti oče je v govoru „Dragoceni in kakovostni prispevek žená“ prosil „sveto Devico Marijo, Kraljico miru, naj se ozre na tiste dežele sveta, kjer se še vedno bohota sovraštvo, ki povzroča uničevanje in smrt“.

V Bosni že 41 mesecev divja krvava vojna, ki je povzročila že čez 250.000 človeških žrtev. Nikdar doumeto sovraštvo treh narodnosti si daje duška v ognjenem izbruhu stoletja zatrtih strasti v želji po uničevanju svojega bližnjega — kristjani in muslimani se divje borijo za vsako ped zemlje. Zapadne sile onemogle zasledujejo razplet dogodkov, saj je vsak njihov poseg za pomirjenje zavrnjen. Priznati pa je treba, da si v svojem ravnanju vse do sedaj niso bile edine, ker so se križali interesi različnih držav.

ljudmi velja, da mora moški pozdraviti žensko, mlajši starejšega. Vendar ne bo nihče zameril, če ga starejši prej pozdravi. Le sram bi ga moralo biti, če ima zdrav občutek za dobro in lepo.

Vodilo nam bodi: spoštovanje in sproščena odkritost. Vse drugo pride samo. Odprta nam bo pot do sočloveka in lažja bo borba za spodobno mesto v družbi.

Anglija in Francija že od prejšnjega stoletja zagovarjata srbske podvige, Nemčija in Avstrija pa se bolj nagibata k hrvaškim potrebam.

Sestradano in skoro onemoglo bosansko ljudstvo s strahom pričakuje nastopajočo zimo, ki je v teh krajih zelo ostra. V zadnjih dneh zapadni državniki zaman predlagajo načine, da bi se vojna končala. Izgleda pa, kakor da logika na Balkanu ni sprejemljiva.

Ko zasledujemo zgodovinsko ozadje sedanjega genocida v Bosni, se vprašujemo, kaj bi bilo, če Turki ne bi bili poraženi v bitki leta 1571 pri Lepantu. Njihovo prodiranje proti srcu Evrope se je začelo po kosovski bitki leta 1389, ko so Turki porazili Srbe in jih podjarmili. Kmalu so zasedli sosednjo Bosno, od tam pa so začeli divjati po Hrvaškem in po Sloveniji. Prišli so do Dunaja, kjer jih je v siloviti bitki premagal poljski kralj Jan Sobieski.

Turške horde so prvič napadle Slove-

NAMENI APOSTOLATA MOLITVE ZA OKTOBER

Splošni: Da bi starejšim ljudem, ki so osamljeni in zapuščeni, z veseljem pomagali in jih znali tolažiti.

Misijonski: Da bi svetovni misijonski dan povečal zavest in pripravljenost za velikodušno oznanjevanje Kristusovega evangelija.

Slovenski: Da bi se katehumeni pri uvajanju v krščansko življenje dali voditi Svetemu Duhu.

ZA NOVEMBER

Splošni: Da bi z iskrenim prijateljstvom mogli ljudem, ki so v nevarnosti, da si vzamejo življenje, vrniti vero v smisel življenja in njegovo večno vrednost.

Misijonski: Da bi rasli v spoštovanju človeškega življenja in njegovega dostojanstva.

Slovenski: Da bi bili botri resnični pričevalci vere in zgled ljubezni.

nijo leta 1405. Po padcu Bosne so njihovi napadi postajali pogostejši in silovitejši. Od leta 1469 do leta 1526 so našo deželo napadli skoro 50-krat! Napadi iz Bosne so se vrstili skoro 200 let in so povzročili veliko gospodarsko škodo ter množično pobijanje ljudstva, deklice in dečke pa so odpeljavali v sužnost. Dekleta so namerili v hareme, dečke pa so prevzgojili v janičarje in z njimi potem plenili po krščanskih deželah. Navada je postala, da so slovenski kmetje po hribih zažigali kresove in s tem opozarjali, da se bližajo Turki. Ljudstvo se je zatekalo v utrjene tabore, predvsem za močne zidove ob cerkvah. Turki so pustošili predvsem kranjska mesta, kakor Metliko, Novo mesto, požgali so Kočevje in prišli do Ljubljane, Celja, Celovca in Rožne doline na Koroškem. Slovenskemu kmetu sprva ni nihče prišel na pomoč. Državna vojska je takrat bila zapletena v vojno drugod, graščaki pa so se zaprli v svoje trdne gradove in zavarovali same sebe. Naši ljudje so bili osamljeni in brez orožja, kar so Turki hitro spoznali. Zato so ropali in plenili in zažigali vse, česar niso mogli odnesti. Zadnji večji napadi na Slovenskem so bili med leti 1574 in 1578. Imeli so močan odmev v narodnih pesmih in v naši literaturi. Vsem je znan Jurij Kozjak — slovenski janičar, katerega je napisal prvi klasik slovenske epike v prozi — Josip Jurčič. Med ljudstvom je tudi zela znana povest „Miklova Zala“, katero je napisal dr. Jakob Sket in so jo igrali na mnogih odrih prosvetnih domov. Še dandanes imamo veliko pripovedi iz „turških časov“. V narodnem ustnem izročilu je še pred leti krožilo mnogo pravljic, ki so opisovale takratno žalostno dobo na Slovenskem, predvsem na Kranjskem.

Končno so državne oblasti le pripravile odpor na turške napade in takrat se je kristjanom posrečilo, da so napadalce večkrat odbili. Počasi se je pričela turška oblast slabiti. Turki so doživljali velike poraze — med najvažnejšimi so bili pri Mohaču, Osijeku in Lepantu.

V tej dobi je slovensko ljudstvo veliko pretrpelo. Čuditi se moramo njegovi življenjski žilavosti in vztrajnosti, da je preneslo toliko težav in takšno nasilnost. Marsikateri narod bi v podobnih okoliščinah klonil in se odrekel svoji veri, morda celo narodnosti ter se podvrget turški nenasitnosti. Vprašujemo pa

se, koliko slovenskih dečkov, prevzgojenih v janičarje, in koliko slovenskih dečlic so turški oblastneži pridržali v Bosni in njihovo kri pomešali s krvjo tamkajšnjih prebivalcev.

Turško vojaško napadanje v prejšnjih stoletjih so kristjani zavrlili. V sedanjem času pa se islam nevarno širi proti zapadu in miselno že zavzema mesto med evropskimi narodi.

Ljudstvo v Bosni in Hercegovini trpi, njegovi obupani kriki in prošnje za pomoč pa ostajajo brez odgovornosti! Sveti oče nenehoma priporoča v molitev vse, „ki so na območju nekdanje Jugoslavije še vedno prisiljeni zapuščati svoje domove in drage“. Posebno ga prizadenejo slabe novice iz Banja Luke ter razmere v Krajini, katero so si pred kratkim Hrvati ponovno osvojili. Ko so Srbi leta 1991 proglasili avtonomno Krajino, je bilo mnogo Hrvatov izgnanih. Sedaj se vračajo na svoje domove. Zagrebški nadškof Franjo Kuharić poziva svoje rojake, da naj se v Krajini ter v krajih, katera so si Hrvati ponovno pridobili, odpovedo „povračilnim ukrepom“. Zvedel je namreč, da so po odhodu vojakov mnogi požgali domove prebivalcev srbske na-

PISALI SO NAM

rodnosti in pobrali njihovo premoženje. Hrvate poziva: „Vsi tisti, ki kradejo, delajo narobe, Takšno ravnanje je nesprejemljivo, kar je v logiki naše civilizacije!“ Pozval pa je tudi hrvaško vlado, da naj v enaki meri varuje pravice vsake osebe na Hrvaškem, ne glede na njeno narodnost ali veroizpoved. Cerkev pa

Dragi in spoštovani
urednik Duhovnega življenja!

Krasne, duhovno tako bogate številke Duhovnega življenja: april, maj, junij so tu pred menoj v Regina Coeli, Chiangmai, 750 km severno od Bangkoka. Bog Vam povrni, zelo sem Vam hvaležna.

Na koncu aprila tega leta sem se morala spet preseliti in vrniti v severni Chiangmai in to zaradi bolezni — 80-letnica je pred durmi in z njo „stara leta“. Slovo je bilo kar težko, ker so na Kalvariji v Bangkoku prve štiri uršulinske setre, med njimi dve Slovenki, s. Rafaela Vurnik in s. Ksaverija Pirc, začele svoje misijonsko delo l. 1925. Tam sem misijonarila 12 let, učila verouk na šoli in odrasle na fari, pomagala ubogim... Pa je tudi na severu dela obilo, tudi za nas ostarele!

mora ustvarjati „civilizacijo ljubezni“!

Javna občila zadnje čase poročajo o begu srbskega prebivalstva iz krajev, katere sedaj zasedajo hrvaške in bosanske čete. Boji se represalij za dejanja, katera so prejšnja leta izvajala takrat zmagovalne srbske čete, dejanja, ki so pretresala vsakega dobročutečega človeka. ●

Ani Rode in Cvetka Kopač ob spremljavi prof. Ivana Vombergarja na klavirju na XXVI. pevsko glasbenem večeru.

Hvala Bogu, spet sem na nogah in poučujem gorska dekleta, ki nam jih misijonarji pošljejo v vzgojo. Stolnica Presvetega Srca je blizu našega zavoda. G. župnik je prvi duhovniški poklic tajskega severa, goreč in globoko prizadeven misijonar med svojimi. Škof je iz bangkoške nadškočije, trije bratje duhovniki so v družini, eden že pokojen. Misijonarji na gorah okrog Chiangmaia so največ iz Betharramske misijonske družbe (blizu Lurda) in skušajo vzgojiti domači gorski naraščaj za svojo družbo. „Polja se bele za žetev“, primitivna gorska animistična plemena so mnogo bolj sprejemljiva za blagovest kot so budisti. Težav in nevarnosti ne manjka. Dežela je v razvoju, kot vsa jugovzhodna Azija. Industrija se močna razvija, kmetje se bore z revščino, trgovina z opijem mamili se bohota, dekleta odvajajo na jug na delo — v prostitucijo, aids se strahotno širi, vlada bi hotela biti demokratična, pa je bil pred kratkim prevrat in nove volitve — bodočnost — vse je v božjih rokah!

Duhovno življenje pa me tako edinstveno veže preko Argentine z drago, nepozabno domovino in njenimi problemi. Junjska številka 1995 je zame prvi zaklad. Pred 50 leti je moj edini brat padel med domobranci skoro gotovo v Kočev-

skem Rogu, kot mi je pisal takrat iz Spittala v Avstriji bratranec Avgust Novak, ki je tudi odšel v izgnanstvo in končal v ZDA l. 1967.

Saj Družina, Misijonska obzorja in Ognjišče tudi prihajajo iz domovine in sem hvaležna za vse, vendar mi je Duhovno življenje že leta duhovna, domoljubna hrana in po Vaši dobroti naj tako ostane! Bog Vam povrni!

Žal nimam slovenske družbe, odkar je odšla v večnost pokojna m. Ksaverija Pirc, že 8 let bo od tega. Uršulinski misijonski poklici so zdaj redki; od Slovenk ostanemo le tri: s. Deodata Hočevnar v Indoneziji, s. Zora Škrlj v Botswani in moja malenkost tu v Siamu, na Tajskem. Pa upamo in molimo za nove poklice tudi za Tajsko, tu v srcu Azije, kot je rekel sv. oče, ko je obiskal to budistično deželo — v naglem ekonomskem materialističnem razvoju — maja l. 1984. Čas beži, vstopila sem v 80. leto, pa še misijonarim, kar le morem s katehetskim delom, mladini in odraslim, s pomočjo ubogim in drugimi dolžnostmi, saj smo sestre maloštevilne.

Domovina, svobodna Slovenija in rojaki po svetu ste mi mnogo v mislih in zlasti v molitvi. Novice iz nekdanje Jugoslavije in zlasti iz Bosne spremljam z žalostjo, ko se spomnim obiska v Medju-

gorju in Sarajevu maja l. 1986.

Slovenske uršulinke imajo naraščaj in moja velika želja in molitev je, da bi katera sestra prišla nadomestit nepozabno s. Ksaverijo Pirc, ki je tu misijonarila nad 50 let, in s. Rafaelo Vurnik, ki je po letih plodnega dela med tajsko mladino in odraslimi morala zapustiti misijon in sprejeti službo v generalni hiši v Rimu.

Domači poklici so tudi dragoceni, imamo dve novinki v Bangkoku in ljubeznivo postulantko tu v Regina Coeli. Misijonarki se staramo, tu sta dve nad 90 let stari, pa še kar aktivni po svojih močeh.

V Buenos Airesu imam pa sošolko iz učiteljskega v Škočji Loki, gdč. Viki Homan, ki je med vojno in po vojni mnogo trpela. Dolgo časa se že ni oglasila, pa molim zanjo.

Lepo se zahvalim za Meddobje in Glas slovenske kulturne akcije. Bog blagoslovi slovensko Cerkev v Argentini, zlasti mladino in vse, ki se spominjate dogodkov pred 50. leti. „Vse mine, le Bog ostane,“ nam je rekel nekdanji trnovski župnik pisatelj F. S. Finžar.

Vse bralce Duhovnega življenja, vse odgovorne in posebno Vas, g. urednik, vklepam v svojo hvaležno molitev in najlepše pozdravljam,

s. Marija Frančiška Novak, O. S. U.

Luka Debevec in Ani Rode sta požela buren aplavz na pevsko glasbenem večeru. Foto: M. Vombergar

Letopis slovenskega glasbenega življenja v Argentini

Zbral in uredil Edo Škulj

JOŽE OMAHNA

Predgovor je napisal avtor, navaja-joč težave, ki jih je imel z zbiranjem gradiva za namenjeno veliko delo.

Pravi, da je občudoval kulturno življenje argentinskih Slovencev na glasbenem polju. Vsem slovenskim pevcem v Argentini je hotel postaviti skromen spomenik kot nekak obračun ob 50. obletnici velikega slovenskega izhoda.

Avgusta 1993 je začel zbirati gradivo za vsaj delni prikaz bogatega glasbenega življenja. Obiskoval je zborovodje in si delal zapiske, zbiral sporede in pisane ocene. Težave so nastajale, ker zborovodji niso imeli tega gradiva zbranega in se niso mogli zanašati na svoj spomin.

Naslednje leto je izbral drugo pot do nameravanega cilja. Odločil se je, da bo zbral vsa glasbena poročila iz tednika Svobodna Slovenija. Glavni urednik Svobodne Slovenije Tine Debeljak mu

je prošnji ustregel in dr. Edo Škulj je pričel svoje veliko delo s trdnejšo in zanesljivejšo podlago. Vendar tudi stem važnim pripomočkom niso bile vse težave že premagane. Urednik jih je z njemu lastno sposobnostjo sproti reševal.

V razponu petdesetih let se marsikaj spremeni, vključno jezik doživi razvoj. Naloga je bila torej poenotiti jezik in način navajanja skladb ter naslove skladb.

Na začetku svojega dela je mislil, da bo vsa glasbena poročila uredil po zborih ali po glasbenih in dal knjigi naslov Slovenski glasbeniki v Argentini. Pri pregledovanju zbranega gradiva je prišel v škripce, če je hotel ohraniti vsaj najbolj temeljito doslednost. Končno se je odločil, da poročila ostanejo v časovnem vrstnem redu kot nekakšna kronika vsega glasbenega dogajanja med Slovenci v Argentini. Tako je nastal končni naslov knjige: Letopis slovenskega glasbene-

ga življenja v Argentini. Imensko kazalo argentinskih Slovencev pomaga, da si vsak bralec lahko ustvari kolikor toliko popolno podobo bodisi posameznega zbora kakor tudi posameznega glasbenika.

Letopis prične 23. septembra 1948 v dvorani župnijske cerkve sv. Julije z ustanovnim občnim zborom pevskega društva. Novo ustanovljeni pevski zbor vabi ljubitelje slovenskega petja k sodelovanju.

Tako se je začelo naše glasbeno življenje v deželi ob Srebrni reki in je še danes živo, čeprav v preteklosti kriz tudi ni manjkalo.

Pevsko delovanje spada k ustvaritvi „slovenskega udeža v Argentini“.

Pevsko kulturo smo širili tudi med tukajšnjim ljudstvom. Z njim smo zasledovali dva cilja. Poleg glasbene vzgoje smo domačinom prinašali znanje o bivanju in obstoju slovenskega naroda, kar je prav prišlo v času osvoboditve in pozneje priznanju samostojne slovenske države.

Knjiga bo omogočila v domovini spoznati naše glasbeno življenje v Argentini.

Mladinski dan v San Justu. Ena najlepših točk, ko so nastopali očki in mamice skupaj s svojimi otroki.

Foto: M. Vombergar

Poleg pesnikov in pisateljev ter likovnih umetnikov so dobili svoje mesto še glasbeniki.

V poznejših letih so posamezni zbori snemali koncerte na trak in nekatere pevske skupine celo izdale plošče in kasete. Vendar tega dela je bilo malo in domovine skoraj ni doseglo. Prepoved in kaznjivost uvažanja emigrantske kulture je obsegalo tudi glasbene produkte.

Dr. Edo Škulj se je posvetil temu problemu: pokazati domovini, kaj, kako in koliko se je razvilo naše glasbeno življenje v Argentini. Dognal je, da je realna možnost le: zbrati kroniko o dogajanjih.

Zbral in pregledal je vse številke Svobodne Slovenije in izpisal ter priredil v nekoliko skrajšani obliki vsa poročila o koncertih, pevskih festivalih, solistih, nekaterih glasbenikih in drugih glasbeno zanimivih dogodkih.

Iz tega gradiva je nastala velika knjiga z naslovom Letopis slovenskega glasbenega življenja v Argentini ter ga namenil 50. obletnici slovenskega izhoda. Obsega 575 strani, ki vsebuje vse glasbeno življenje od leta 1948 do 1994.

Verjetno ni bilo glasbenega delovanja med novonaseljenci, ki ga urednik

ne bi ponatisnil iz poročil.

Ogromno delo je opravljeno z veliko ljubeznijo in strokovnim znanjem ter natančnostjo kakor tudi temeljitim poznanjem življenja v Argentini.

Knjigi je urednik dodal še imensko kazalo, obsegajoče vsa imena sodelavcev; primeren seznam je pripraven za zgodovinarje.

Zadnje strani knjige so napolnjene s slikami zborov, njih dirigentov in pevcev solistov. Pri slikah solistov je tiskarska pomota. Sliki Janeza Vasleta in Andreja Jana sta zamenjani.

V poročilih je dovolj glasbenih ocen in vrednotenj, iz katerih je lahko zaznati višino glasbene dejavnosti. Iz življenjepisov in spominov ob smrti je možno ugotoviti in odbrati zgodovinske podatke.

K čisto glasbenim podatkom pa je pridil še druge zanimivosti, ki omogočajo popolnejšo sliko dogodkov, ki so se dogajale pri nastopih, kot so: režiserji, scenografi, lučne in druge sodelavce in pomagače pri brošurah in glasbenih listih in podobno.

Omenil naj bi še nekatere pripombe k temu ogromnemu delu, ki ga je izvršil dr. Edo Škulj.

Ni najti glasbenega delovanja naseljencev pred 2. svetovno vojno. Mislim pa, da so zato gotovo dovolj močni razlogi. Če svojih kulturnih, zlasti pevskih prireditev niso objavljali v Svobodni Sloveniji, zanje nismo vedeli in jih v tedniku tudi ni. Zbiratelj gradiva se ni imel na kaj upreti, da bi opisal tudi pevsko-glasbeno nastope predvojnih naseljencev.

Pogrešam pa opis otroških zborov, ki so vzporedno z osnovno šolo ves čas ostajali in še danes delujejo. Skupnih pevskih nastopov vseh osnovnih šol je bilo kar precej. Knjiga bi bila celo popetrena v njeni obširnosti s prisrčnimi obrazi najmlajših pevčkov.

Nadarjeni pevci se že rodijo s tem darom, ki navadno pride do izraza že v zgodnji mladosti, še bolj pa zažari ob srečanju s petjem in pevskimi zbori v osnovni šoli.

V potrdilo mojemu pisanju naj navedem življenjepis naših dveh tukajšnjih rojakov, rojenih v Argentini: Bernarde in Marka Fink. V pogovoru s kronistom navajata začetek njunega pevskega vzpona že z začetkom prepevanja v družinskem okolju, nato v osnovni šoli in že vzlet pri mladinskem zboru.

Mladinski dan v San Justu, 10. septembra 1995, je tudi letos privabil veliko rojakov.

Dobro organizirano otroško petje v naših sobotnih ljudskošolskih tečajih je poročstvo za naš prihodnji pevski zborovski razmah.

Ustavil bi se še ob temi, ki omenja petje na pamet.

Komentarist se ga je dotaknil pri enem izmed nastopov v preteklosti in še danes zasluži našo pozornost.

Pevec mora obvladati svoj pevski organ in poslušalcem pokazati vse možne vrline, ki jih premore njegov glas. Pevski organ pa obsega vse človeško telo od trebušne prepone navzgor do vrha glave. Avtomatična trebušna mišica, prepona, deluje brez našega hotenja. Do določene mere pa se jo da le podrediti, kar pa je najvažnejše, je odvisno od njenega početja (delovanja). Pevec more stremeti, podrediti si jo toliko, kolikor je potrebno za uspešno in lepo petje. To se pravi, da ji mora med petjem odstopiti del svoje splošne pazljivosti.

Med petjem se glasilke tresejo in valovi tudi del telesa nad trebušno prepono. Mesto najvišje vibracije je odvi-

sno od višine glasu. Roke naj ne stiskajo prsni koš. Želodec naj ne bo obtežen, da ne ovira prepone pri intenzivnem delu. Rahla obleka naj visi na ramah in glava naj bo sveža in prosta pokrivala.

Petje zahteva tudi primeren stik s poslušalci. Iz obraza, ki naj bo vedno širok, naj kipi vsebina pesmi, ki jo pevec hoče podati navzočim.

Misleč na pravkar navedeno, vidimo, da pevec res nima časa luščiti iz notnih zvezkov besedilo, ki ga podaja, prednaša, navzočim poslušalcem. Nikakor ne more peti tako sproščeno, kakor bi lahko, če besedila, not in pevске tehnike ne obvlada, odnosno, nima časa med petjem misliti na vse te potankosti, ki so pa za uspeh le zelo važne.

Prav gotovo ne bi bili ljudje zadovoljni, če bi gledali operne pevce nastopati na odru z besedilom in notnimi zapisi v rokah.

Téme sem se dotaknil, ker so večinoma naši zbori v primerjavi z onimi, ki prihajajo k nam na obisk iz domovine, v lahnem zaostanku glede pevске tehnike.

Komentarist pa je o njej pisal že pred štiridesetimi leti v Svobodni Sloveniji.

Tudi o pevski zvezi je najti na več mestih knjige razloge in navduševanja za njeno pobuditev. Pri komentarjih in zapisih ob nastopih združenih zborov je najti misel o pevski zvezi, ki bi bila potrebna in zaželena za normalni obstoj in razvoj krajevnih pevskih skupin, prav v okolici Buenos Airesa, a žal, do njene ustanovitve po skoraj petdesetih letih našega življenja v Argentini še ni prišlo.

Ustanovitelj in glavni garač Pevske zveze v Ljubljani je bil ravnatelj Marko Bajuk. Leta 1920 jo je organiziral in jo vodil do našega izhoda v tujino.

Vse še ni izgubljeno, le začeti je

BLAGOSLOVITEV VADBENEGA SREDIŠČA SLOVENSKE POLICIJE

14. julija so v Logu nad Mangartom, obmejni gorski vasici na Primorskem, izročili namenu vadbeno središče za potrebe policijske gorske enote, hkrati pa jim bo služilo tudi za prežvljanje dopusta. Središče je odprl notranji minister Andrej Šter (SKD), blagoslovil pa župnik Franc Himmelreich, glavni kurat argentinske policije iz Buenos Airesa, ki je bil na obisku domovine.

Ta blagoslovitev je bila pri slovenski policiji po letu 1945 prvo versko opravilo.

treba!

Knjiga je ogromno delo, ki ga je dr. Edo Škulj odlično izvedel in glasbeno delovanje Slovencev v Argentini dobro rešil pozabe za zgodovino in zgodovinarje, ki jim bo lahko služilo kot priložnost za raziskavo posameznikov, omenjenih v tem velikem letopisu, ali pa skupnosti za delo, ki ga je opravila od naselitve v tej deželi do današnjih dni.

Letopis slovenskega glasbenega življenja v Argentini so založile in izdala Mohorjeva družba v Celju, Krščanska kulturna zveza v Celovcu in izseljensko društvo Slovenija v svetu v Ljubljani. ●

Raziskave Marijinih prikazovanj

Francoski teolog René Laurentin je dejal, da bi bilo treba začeti Marijina prikazovanja raziskovati na nove načine. To področje je namreč po njegovem najbolj zanemarjeno v vsej teologiji in najmanj znanstveno preiskano. Odločilno bi moralo biti duhovno sporočilo, napovedi je težko presojati.

Upa na Kitajsko

Mati Terezija iz Kalkute, ki je nedavno praznovala 85. rojstni dan, je v pogovoru s časnikarji povedala, da upa, da bo lahko s sestrami iz svoje redovne skupnosti odprla redovno postojanko na Kitajskem

27. maja sta se poročila v cerkvi Marija Pomagaj v Buenos Airesu
SILVIJA LOVŠIN in JANEZ FILIPIČ. Čestitamo!

Stane Mehle je odšel od nas

Spet en slovenski grob v širni pampi pod Južnim križem se je odprl, ko smo 7. avgusta 1995 na pokopališču v Lomas de Zamora pri Buenos Airesu položili k večnemu počitku Staneta Mehleta. Po kratki in mučni bolezni je dan preje, previden s tolažili sv. vere, v Gospodu sklenil svoje bogato življenje, še ne 62 let star.

Stanetova družina je bila strašno prizadeta po komunistični revoluciji. Iz Vetrinja so bili vrnjeni sestra Olga, ki je skoro čudežno ostala živa, medtem ko so bili neznano kje pobiti bratje, domobranec Jože (bogoslovec), Vinko in Ivan ter svak Anton Sladič. Ostarelim in težko preizkušanim staršem je ostal Stane s sestro-dvojčico Slavko, kot edino upanje in tolažba, ko so stopili na pot beguntva. Zapuščena in prazna je ostala lepa domačija v Cikavi, župnija Šmarje pri Ljubljani,

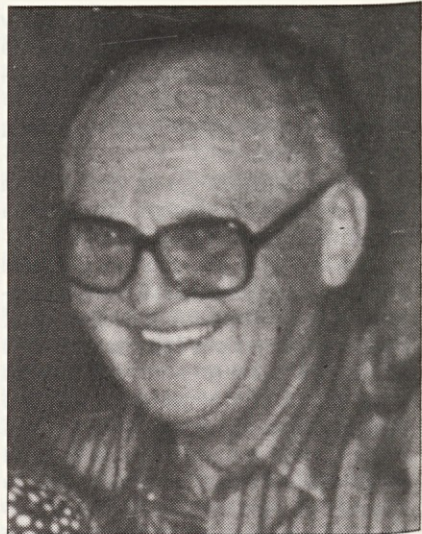
in Mehletovi so morali tako kot tisoči drugih v tujem svetu začeti znova, ker v domovini ni bilo več mesta zanje.

Pokojni Stane je bil iz tiste generacije slovenskih beguncev, ki je v rojstni domovini Sloveniji preživela komaj dobro otroška leta. Ni bila direktno udeležena v velikem spopadu med krščansko in marksistično vizijo slovenske bodočnosti, je pa od blizu doživljala vso strahoto tistih časov. Vsem so se dogodki iz tistih dni neizbrisno vtisnili v spomin in zaznamovali vse naše nadaljnje življenje.

Stanetova generacija je potem šla skozi begunska taborišča, ki so bila za nas, takrat mlade, prave triletne duhovne vaje, ko smo po zaslugi naših vzgojiteljev ta čas intenzivno izrabili za študij in osebno rast v krščanstvu in slovenstvu. Parv iz vrst te mladine so potem izšli številni javni delavci,

ki so ob modrem vodstvu starejših krepko prijeli pri ustvarjanju slovenske verske in narodnostne skupnosti v Argentini.

Tako vidimo Staneta Mehleta kot 19-letnega mladeniča, kako odločilno sodeluje pri ustanavljanju mladinskih organizacij SFZ in SDO, kjer je bil večkratni odbornik in vseskozi gonilna sila. Ko se je s starši in sestro preselil v Slovensko vas pri Lanusu, je tudi tam z vsem navdušenjem prijel za delo, zlasti pri organiziranju mladine in kjer je bilo potrebno. Večkratni predsednik in odbornik društva Slovenska vas, sodelavec pri gradnji slovenske cerkve Marije Kralji-

ce in misijonskega središča, velik dobrotnik slovenskih misijonarjev in član farnega odbora, Katoliške akcije, misijonskega krožka, medsebojne pomoči, raznašalec in zastopnik časopisov, z eno besedo, kar je bilo v Slovenski vasi skupnih podvigov, povsod je bil zraven Stane Mehle.

Pri vsej zasidranosti v življenje krajevne skupnosti pa Stane ni nikoli izgubil izpred oči potrebe in pomembnosti naše širše slovenske skupnosti v Argentini. Tesno je sodeloval zlasti s pok. dr. Alojzajem Starcem pri organiziranju mladine. Vseskozi je bil aktiven član Društva Slovencev, sedaj Zedinjena Slovenija. Dolga leta je bil upoštevan odbornik, v zgodnjih letih tudi podpredsednik in nekaj mesecev pred boleznijo je bil izvoljen za tajnika. Od leta 1978 je bil stalni član odbora Kreditne zadruge Sloga in od ustanovitve njene podružnice v Slovenski vasi, junija 1985, njen legalni predstavnik. Pokojni Stane je opravljal nadvse važno delo, ko je bil trdna vez med krajevno skupnostjo v Slovenski vasi in širšo slovensko skupnostjo v Argentini, mesto, na katerem ga bomo zelo pogrešali. Bog dal, da bi zlasti v tem našel naslednika.

Ko se poslavljamo od Staneta predvsem kot od požrtvovalnega javnega delavca, pa nikakor ne moremo mimo njegove človeške sposobnosti in dobrote. Verjetno samo Bog ve, kolikim je velikodušno pomagal. Ne samo naše ustanove, tudi marksikateri rojak v stiski je bil deležen njegove podpore.

Stane je bil priden in podjeten človek. Vedel je, da je gospodarska samostojnost trdna podlaga za verske, narodne in kulturne dejavnosti. Po očetu je podedoval in potem razvil v lepo podjetje trgovino s

12. avgusta 1995 sta se poročila v Pilarju KATI MOČNIK in ANGEL VENEGA. Čestitamo!

IZ NAŠE

KRONIKE

Sanmartinska verska skupnost je praznovala žegnanje v nedeljo 13. avgusta s sveto mašo in skupnim kosilom.

20. obletnico Planinske kočice „Jože Kastelic“ v kraju Los Penitentes blizu Puente del Inca v Andih nad Mendoza so mendoški rojaki praznovali 5. avgusta. Koča v alpskem stilu v znanem smučarskem središču ima spalnico za 12 oseb, kuhinjo in sanitarije ter pročelje z balkonom. Osnutek kočice je naredil Peter Bajda. Koča služi za taborjenja, mladinska in družinska srečanja in zdrav odhiti v naravi. Kočo je blagoslovil nadškof Šuštar ob svojem obisku. Za 20-letnico kočice Planinski odsek organiziral praznovanje v Slovenskem domu v mestu, h kateremu se je zbralo okoli 200 rojakov in argentinskih prijateljev. Po pozdravnih besedah inž. Marjana Bajuka, predsednika PO, je bila večerja, med katero sta inž. Jože Šmon, predsednik SD, in gospa podelila priznanja začetnikom: Petru Bajdi, Davorinu Hirscheggerju, Jaku Bajdi, Jerneju Bajdi, Marjanu Bajdi in Stanetu Grebencu. Učenci tečaja sv. Cirila in Metoda so pod vodstvom Angelce Bajda zapeli tri pesmi, skupina fantov in deklet nekaj modernih slovenskih popevk, zatem pa je mladina v narodnih nošah zaplesala folklorne pleske.

Lic. Vladimir J. Voršič je pod okriljem Slovensko-latinskoameriške trgovske zbornice 24. avgusta v Slomškovem domu predaval o proizvodnji, kakovosti in konkurenčnosti.

ZAHVALA. Revija DŽ je skozi letošnji — jubilejni — letnik objavljala zgodovinske fotografije našega umika pred partizani iz domovine l. 1945 ter iz vetrinjskega taborišča, ki jih je posnel pok. fotograf MARJAN KOCMUR. Njemu in njegovemu bratu Boštjanu Kocmurju, ki nam je fotografije posredoval, iskrena zahvala!

potrebščinami za dom. Pri tem in vsem drugem delovanju ga je zvesto spremljala žena Mari Sušnik, s katero sta ustanovila lepo družino, katero je Bog blagoslovil s petimi otroki: Lojzko, Marjetko, Jožkom, Marijo in Lučko.

Ko bi ga vsa družina pa tudi naša verska in narodna skupnost še tako potrebovali, ga je Bog poklical k sebi. Prepričani smo, da nas bo iz večnosti spremljal, kot smo bili vajeni na njegovo pomoč, ko je z nami potoval po poti življenja. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu, molili za njegov večni pokoj v Bogu in tolažili njegove drage domače ob tej težki izgubi.

Marjan Loboda

renčnosti.

Rožmanov dom je praznoval 23. obletnico blagoslovitve in odprtja Doma v nedeljo 24. avgusta z mašo, nagovorom predsednika RD Petra Čarmana in skupnim kosilom.

Duhovne vaje za može so bile od petka, 25. avgusta, zvečer do nedelje popoldne v Domu duhovnih vaj Maria Auxiliadora v San Miguelu; udeležencev je bilo 26, vodil pa jih je prof. France Bergant.

Mutual Sloga je imela svoj redni letni občni zbor v nedeljo 13. avgusta v Slovenski hiši.

Društvo Slovenska pristava v Castejarju je imelo občni zbor v nedeljo 20. avgusta.

Srečanje molilk Živega rožnega venca je bilo v nedeljo 27. avgusta: ob 15.30 so v cerkvi Marije Pomagaj molile pred Najsvetejšim, po maši pa je v dvorani Slovenske hiše govoril dr. Jure Rode, kaj pomeni Marija današnji ženi, nato pa so žene obnovile posvetitev Marijinemu Srcu. V molitveno gibanje je včlanjenih 719 žena in deklet, ki dnevno molijo za blagoslov delu dušnih pastirjev, za potrebe slovenske skupnosti v Argentini, za blagor Argentine in Slovenije, za Cerkev in za mir v svetu.

Člansko večerjo je priredil Naš dom v San Justu v soboto 26. avgusta; med večerjo je Marjan Bogataj predvajal videokaseto o slovenskih običajih pri poroki, po večerji pa film o spominskih prireditvah v Sloveniji ob 50-letnici holokavsta.

Zveza slovenskih mater in žena je praznovala svojo 29. obletnico v soboto 2.

septembra z zahvalno mašo v cerkvi Marije Pomagaj in družabnim srečanjem v obednici Slovenske hiše ob pogrnenih mizah. Članice in goste je po pozdravnih besedah tajnice Irene Fajdiga nagovorila predsednica Pavlina Dobovšek, za njo pa še prof. Nadislava Laharnar.

Mladinski dan praznuje mladina, organizirana v Slovenski dekliški organizaciji in Slovenskem fantovskem odseku, vsako leto v vsakem krajevnem domu, nazadnje pa še zvezni mladinski dan. Praznovanje je celodnevno. Začne se z mladinsko mašo, nadaljuje se s športnim tekmovanjem, proti večeru je kulturni program in nazadnje družabni del. V Slomškovem domu je bil v nedeljo 24. avgusta, na Pristavi 3. septembra, v Našem domu 10. septembra, v Slovenski vasi 24. septembra, zvezni mladinski dan pa bo v nedeljo, 12. novembra, v Našem domu.

Na duhovniškem sestanku je v sredo 30. avgusta govoril delegat Jože Škerbec o spominskih prireditvah v Sloveniji ob 50-letnici slovenskega holokavsta in o vtisih ob obisku domovine.

Na Hribovškem večeru SKA je govorila o svojem bratu pesniku Ivanu Hribovšku v petek, 8. septembra, Pavla Hribovšek Kremžar, pesnik Vinko Rode je razčlanjeval njegove pesmi, recitali pa so Martin Sušnik, Pavči Eiletz in Tine Debeljak.

Pri „okrogli mizi“ SKA o predavanju dr. Mirka Gogala, „Kaj je z našo ideologijo“ so v soboto, 16. septembra, ob koordinaciji arh. Jureta Vombergarja sodelovali dr. Katica Cukjati, prof. Tine Vivod, Tone Rode in prof. Vinko Rode.

3. septembra je bila krščena v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Aires MARIJA CECILIJA LOBODA, hči Marjana in Ane roj. Urbančič.

UVOŽENO iz Slovenije

- Je že res, da je pri nas veliko nepismenih, a tega časnikarji ne bi smeli preveč upoštevati.
- Po mojem nam je potrebna tudi reforma gospodarstvenikov, ne samo gospodarska reforma.
- S pečeno piško se dá najlažje človeku zamašiti gobec.
- Na uvožene ideologije se plača visoka carina.
- Skrajšanje delovnega časa je hkrati podaljšanje honorarnega dela.
- Če želi država uspešno gojiti kult osebnosti, mora imeti za ustrezno nekulturno osebnost.
- Nekateri cilji umažejo še tako plemenita sredstva.
- Pri nas ne počivajo na lovorikah, marveč na položajih.
- Varnost države imajo največkrat na skrbi najbolj nevarni ljudje.
- Narobe svet: zdaj imamo še desne komuniste in leve kapitaliste.
- Slovence bolj spodbuja zavist kot zavest.
- Zgodovina nas uči, da ne smemo verjeti zgodovinarjem.

malo za šalo

Sveti Peter. Pred nebeskimi vrati stojijo štirje diplomati in sveti Peter jih vpraša: „Tisti med vami, ki je kdaj obrekoval svoje kolege, naj dvigne roko.“

In trije dvignejo roko.

Peter: „Vsi trije greste v vice. Vzemite s seboj tudi svojega naglušnega kolega.“

Prah. — Zdravnik čistilki: „Na stoli v čakalnici je polno prahu.“

Snažilka odrezavo: „Ali sem jaz kriva, da nimate pacientov?“

Samogovor. — „Ali se vaša žena zelo pogosto pogovarja sama s sabo?“

„O ja, vendar tega ne ve. Vedno misli, da jo jaz poslušam.“

*

Nogometna. — V odmoru med prvim in drugim polčasom trener jezno pravi nogometašu: „Kaj pravzaprav hočete? Zmagati ali dobiti Nobelovo nagrado za mir?“

*

Amerika. - Učitelj vpraša razred: „Kje je na tem zemljevidu Amerika? Tine, ali veš?“

Tine gre h zemljevidu in pokaže Ameriko.

„Zelo dobro, Tine! In kdo od vas ve, kdo je odkril Ameriko?“

Ves razred zakriči: „Tine!“

Prof. Tine Vivod je bil na volitvah Slovenskih krščanskih demokratov po svetu izvoljen za enega od treh podpredsednikov stranke, ki bo pri SKD v Sloveniji predstavljal zdomec in izseljenca.

V Bariločah so člani Slovenskega planinskega društva sodelovali pri občinskem prazniku snega (19.-20./8.) s stojnico na mestnem trgu in slovenskimi narodnostnimi plesi.

34. obletnico Slomškovega

doma je ramoška skupnost praznovala v nedeljo 17. septembra pod geslom „Marija, pomagaj nam sleherni čas!“ ob 50-letnici nastanka podobe, ki jo je v begunskem taborišču v Peggezu naslikal Friderik Jerina, in ki je sedaj v Slomškovem domu. Ob 11.15 sta Katica Potočnik in Herman Zupan dvignila argentinsko in slovensko zastavo, predsednik SD Marjan Jože Loboda pa spregovoril pozdravne besede. Slovesno mašo je v sla-

vnostno okrašeni dvorani daroval župnik Jože Škerbec ob somaševanju Jožeta Guština. Med mašo je pel novi ramoški moški zbor pod vodstvom Jožeta Omahne. Po maši je bilo skupno kosilo. Kulturni program se je začel ob 17. uri: po pozdravnih besedah predsednika M. Lobode je imel slavnostni govor Stane Snoj, odrski prikaz v pesmi, besedi in sliki na besedilo Toneta Rodeta, Ivanke Krušič in Zorka Simčiča in v režiji

Štefana Godca so izvedli Lojze Lavrič ml., Marko Vombergar, Marjana Grabnar, Metka Tomazin, Andrej Rode, Helena Oblak, Tončka Trobec, arh. Jure Vombergar in skupina otrok Slomškove šole; pevске točke je izvajal Gallus pod vodstvom Anke Gaser in ob orgelski spremljavi Ivana Vombergarja; napovedovalci: Neda Vesel, Anka Kokaljin Marjan J. Loboda; luči: Bogdan Magister.

KJE JE KAJ

Škof Rožman - odličnik zgodovine - Božidar Fink257

Dr. Valentin Meršol - Franc Pernišek259

Kdo je vodil streljanje domobrancev? - Stane Kos261

Pogovor med brati - Milan Pavlovčič262

Izvori in logika komunističnih pobojev - Marko Kremžar264

Misli k mašnim berilom - Vinko Kobal269

Vsi sveti - Zdenka Serajnik272

Rožni venec - danes273

Smrt kot aperitiv - Alojz Rebula276

Brezposelnost in revščina - Avgust Horvat277

Lepo vedenje - Milena Ahčin279

Turško prodiranje v Srednjo Evropo - Pavlina Dobovšek280

Pisali so nam281

Letopis slovenskega glasbenega življenja v Argentini - Jože Omahna283

Stane Mehle je odšel ob nas - Marjan Loboda286

Iz naše kronike287

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIVA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.
Urednik: Jože Škerbec - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877
Stavljenje in oblikovanje: MALIVILKO - Telefax: (54-1) 362-7215
Tiska: Talleres Graficos VILKO S.R.L., - Estados Unidos 425 (1101) Buenos Aires, Argentina

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Rado Krevs, 75 Trowell Ave. Toronto M6M - 1L5 Canada. ITALIJA: TRST: Marjina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzu-ta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1995: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osební) ček na ime: José Škerbec, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

Akad. slikar
Milan Volovšek
v svojem ateljeju.
Foto: Marko Vombergar

Na Hribovškovem večeru
SKA, 8. septembra 1995
v Slovenski hiši.
Pesnikova sestra Pavla
Hribovšek Kremžarjeva
in prof. Vinko Rode sta
vodila večer.

Pavči Eiletz pri recitaciji Hribovškovih
poezij ob sliki, ki predstavlja
umorjenega pesnika.
(avtor: slikar Milan Volovšek).

Slikar Ivan Bukovec na 20.
samostojni slikarski razstavi
14. avgusta v Slovenski hiši,
kjer je razstavljal 25 olj.
Foto: Marko Vombergar

V spomin vseh žrtev revolucije na Slovenskem: Resurrecurtis v Cankarjevem domu 29. junija 1995. Foto: Marijan Šušteršič

Na sredi, levo: 49. obletnica smrti generala Leona Rupnika v Rožmanovem domu.

Foto: Marijan Šušteršič

Jerinova kopija Marije Pomagaj iz lienskega taborišča ob 50-letnici nastanka.

Slovenska folklorna skupina „Pristava“ nastopa v Sloveniji, v Logatcu.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslavena. Director: José Skerbec

Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires - Argentina - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 90-877

ISSN 1674-3719 - Edición: 11.1995 - Estados Unidos: Católicos, S.U.C.O. S.R.L. - Buenos Aires - (1300) Argentina